

Херодот

број 5

билтен удружења за друштвену историју – euroclio

www.udj.org.yu/ecl

бесплатно издање, година III, јесен 2004.

Из садржаја:

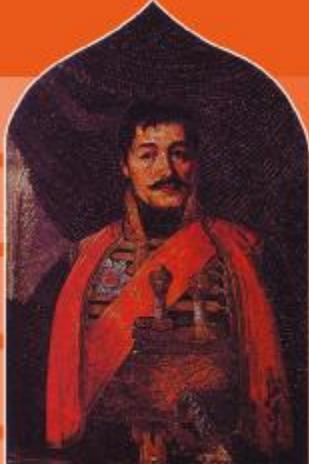
- Тема броја: 200 година од почетка Првог српског устанка
- Могућности примене интернета у историјском истраживању
- Интервју са Андерсом Бјорном - прича "северног медведа"
- Едукативна вредност филмова "Страдање Исусово" и "Троја"

Садржaj

Херодот, број 5, јесен 2004. године

- 3 УМЕСТО УВОДНИКА
- 4-9 Тема броја: Прослава 200. година од почетка Првог српског устанка
- 10-11 Сценарио за час Први и Други српски устанак - Гордана Васиљевић
- 12 Гимназија "Светозар Марковић" - Неда Марковић
- 13 Обични људи у необичној земљи - Љиљана Лазаревић
- 14-15 Прича "северног медведа" - Бранимир Шошкић
- 16-17 Сећајући се детињства - Бојан Вучковић
- 18-21 Могућност примене интернета у историјском истраживању - Слободан Мандић
- 19-20 Корисни линкови - Слободан Мандић
- 22-23 Учитељица живота у Петници - Александар Рафаиловић
- 23 Годишњи скуп наставника у Лидсу - Емина Живковић
- 24-25 Едукативна вредност филмова "Страдање Исусово" и "Троја" - Александар Милетић
- 26 ПРИСТУПНИЦА

Херодот, број 5, година III, јесен 2004., бесплатно издање.

Билтен Удружења за друштвену историју - EUROClio

Уредник: Јелена Поповић

Редакција: Љиљана Лазаревић, Горан Милорадовић, Бојан Вучковић, Бранимир Шошкић

Дизајн корица: Оливера Делић; Прелом: Слободан Сремчевић; штампа: Чигоја штампа

Прилог и писма слати на адресу: ОШ "Краљ Петар Први" (за УДИ-EUROClio),

ул. Краља Петра бр. 7, 11000 Београд, tancikert@sezampro.yu, www.udi.org.yu/ec/

Овај број је штампан захваљујући помоћи Данског синдиката

This issue is published with support of Danish Trade Union.

Илустрације на корицама: Детаљи веза, рад ученика ОШ "Бранко Миљковић" из Ниша

Umesto uvodni ka

KORAK LEVO, PA DESNO, HOPA-CUPA

*Drage kol egi ni ce,
Drage kol ege,*

*U godini u kojoj se obel e` ava dvestota godi{ wi ca od po-
-etka Prvog srpskog ustanka i stvarawa moderne srpske dr`ave,
odl u-i o sam da se i sam ogl asim ti m povodom. ~uo sam da je, osi m
central ne prosl ave, ovaj vel i ki datum srpske i storije bio obe-
le`en i na lokal nom ni vou i da su se, na predlog Udrue`ewa za
dru{ tvetu i storiju-EUROCLIO, u te prosl ave, na svoj na-i n, ukqu-
-ile i mnoge osnovne { kole { i rom Srbije. Moj skromni dopri nos
je nekoliko strani ca ovog izdawa.*

*Se}am se da je Udrue`ew pozval o nastavni ke i storije da sa svojim /aci ma sakupe i zvore vezane
za Prvi srpski ustanak i da, na osnovu wih, prof ire svoja znawa, a zatim ih podel e sa drugima, tako
{ to bi ih predstavili kroz dramsku formu, izlo`bu, zidne novine i sl. Mo`da se, u vreme kada je
bila izneta pred javnost, ova i deja ~ini la smel om i suvi { e ambi ci oznom, no, bila je druga~ija i,
usu/ujem se kazati, originalna i zanimqiva. I, bila je usagla{ ena sa i dejama ref ormi sane nastave
istorije i novim programima na koji ma se u to vreme radi lo.*

*I tako... Mnogi nastavnici su se pozivu odazvali. Jo{ vi { e osnovaca je sa puno entuzijazma
pri onul o na posao: ~itali su narodne pesme i Vukove zapise, pose}ivali i muzeje, obla{i li se u no{ we
davno pro{lih vremena, za pojas zadevali i sabqe i kubure... U-ili su i zabavqali se, sve u isti mah.*

*No, bilo, pa pro{lo. Sada su opet u kl upama, sl u{ aju predavawa i u-e lekcije. Ono be{ e samo
jo{ jedan pokut a{ da se u postoje}e navi ke unese promena. I sto va`i i za ~itav koncept nove, ref or-
misane { kole.*

*I tako je vel i ki jubi lej moje misli preusmeri o ka sasvim drugoj temi. Pro{lost me podstakla a
da se zagl edam u sada{ wost. I { ta vi dim? Da kretawa nema! Jer, ~im se napravi i skorak na jednu
stranu, vacqa odmah zatim i skora~iti i na drugu, i na-e, ode sve! Ovamo ili onamo, svejedno, tek, ode i
to, zauvek. Zato, se posakuje na si tno, bez radi kal ni h poteza i, uvek u dobro poznatom okru`ewu. Mrda
se u mestu. Hopa-cupa! Zauvek!*

*Za{ to bi, uop{ te, bilo druga~ije? Ako su tol ike generacije mogl e to da prihvate i pre`ive,
sasvim normalne, zar ne, mo}i }e i ove nove koji tek dolaze. Nije tako?*

*Ni sam siguran da sam na{ ao odgovor na ovo pitawe. Nisam siguran ni da uop{ te ` el im da
na/em odgovor. A, mo` da ga i nema. Mo` da je i to relativno i nebi tno, kao i sve ostalo oko nas. Kao i
mi sami.*

*Samo sam razmi{ qao, tako, i osmelio se da to pode-
lim sa vama i pozovem vas da nastavim saradwu. Pi{ i te
mi o ovoj, ili nekoj drugoj, jednako nebi tnoj, temi. Tek ona-
ko, da nam svima pro/e vreme, koje u stvari i ne postoji.
Kao ni mi sami...*

Va{ Herodot

Moja adresa je:
O{ "Kraq Petar Prvi" (za UDI -EUROCLIO)
11000 Beograd
Kraqa Petra 7
mancikert@sezampro.yu
www.udi.org.yu/ec/

PROSLAVA DVESTOTE GODI [WI CE MODERNE SRPSKE DR@AVNOSTI

Nisam imala nameru da se ovom proslavom bavi m na ovakav način, ali me je di rektro i sprovocirala odlična Miistarstva proslete i sporta o načinu obeležava ovog jubileja u kolama. Ako me se}awe ne vara, u vreme trajawa { kol skog zimskog rasputnog očena je di rektori ma { kol a da prvi -as 17. februara 2004. godine u svim odecemima bude posvećen Prvom srpskom ustanku. Odmah sam se setila Monteskejeove misli: "Sre}ni su narodi -ija je istorija dosadna". Na{ a svakako nije dosadna - mi svake dve-tri godine obeležavamo neki vašan datum iz duge istorije srpskog naroda. Zna{i li to da smo nesre}ni? Moramo li zbog toga biti nesre}ni?

Svesna sam da porečewa sa francuskih jubilejima ni su umerena, ali jednom ne mogu da odoli im. Se}am se da se pričalo kako su se Francuzi 15 godina pripremali za obeležavajuće dvestote godine wiće moderne francuske državnosti. Sigurna sam da je na{e Miistarstvo bar 6 meseci o tome razmišljalo, mi bismo imali sasvim prihvataniv koncept, primeren nama i načem hroničnom siromatu, ali dostađan. Ovako, 45 minuta pričeli - to je to! Pitam se da li smo svesni da je samo jednom i ni kada vi { e dvestota godine wiće Prvog srpskog ustanka? Besna sam i na sebe { to sam dozvolila da budem zavarana i da pomislim da se okružewe promeni lo, da smo se konačno osvestili i da smo -konačno! - shvatili i da nije istorija počela od onog trenutka kada smo mi počeli da je upotrebavamo i zloupotrebavamo onako kako nama odgovara. Ni kako ne mogu da prestanem da i znova ponavljam isto putem: da li ovako vašan datum |aci ma treba da ostane u se}azu kao tek jedan od mnogih vaših datuma koji ma smo posvetivali prve -asove. Ne vodi li to svojevrsnoj

marginalizaciji svih vaših datuma?

Sigurno }e neko pomisliti da su nastavnici sami mogli, verovatno i mo-

rali, ne{ to da preduzmu, da su mogli - i moral i! - sami ovom značajnom dogadjaju da pričaju studijskoj, i tako u svest na{ih |aka utisnu trajanje pečata. Ovakvo putovanje mogu da postave samo oni koji ne znaju i ne mogu da razumeju ni vreme ni svoju decu. Mnogo nam se promeni o podmladić, nije ni pribljivo radoznao kao negda{ wi. Mnogo su apatični, -ak nezainteresovani za svet odraslih, a pre svega za { kol u. Mo`emo ih svi grdati (i roditelji, i nastavnici i drugi), ali se pre toga moramo zaptati za{to je to tako? Da li smo im u trenutku u hovog odrastava bili pravi uzor? Ni smo li sami, onako nervozni, nezadovočeni, zabrinuti za gol u egzistenciju -esto komentari sali kako nam je di ploma samo smetva da se boqe "snemo" učivotu, da su vrednosti poremećene i da je danas postal ova{ni je da nauči{ kako da se provale{ kroz zakonske rupe nego kako da vredno i počeno radi { ? A oni su bačili tada saznavali, sve na{e `al opojke upijali i nemih novno stvarali svoj sistem vrednosti. Za to { to je taj sistem potpuno drugačiji od na{eg oni, i pak, ni su krivi! Mnogo su trovani, a sad ih samo svi kritikuju. A oni -ak ni{ta od toga ne razumeju, mada im je, -ini se, -ak i neva{no da li okolina shvata u hov sistem vrednosti i prioriteta.

Na predlog Upravnog odbora UDI-EUROCLIO, regionalni poverenici na{eg Udruga ewa i ničrali su obeležavajuće godine wiće Prvog srpskog ustanka u svojim regionalima. Nastavnici osnovnih {kolaj u Srbiji, zajedno sa svojim učenicima, istraživali su ovu temu, sakupljali i ostakli pokutu{aval i da očeve ustanike i u hova del a. Tokom februara i marta 2004. godine u {kolama su bile organizovane brojne izložbe i priredbe.

Tekstovi i fotografije jama koji su ede pokupljeni da dočaramo deo atmosfere koja je vladala u {kolama Srbije ovog proleća. Zahvaljujemo se kollegama koji su poslali svoje priloge.

Neda Marković

Gimnazija "Svetozar Marković", Niš

BEOGRAD

U beogradskoj osnovnoj {kolici "Kralj Petar Prvi", 27.03.2004. održana je revija na kojoj su se, kroz kratku dramsku formu inspirisanu Prvim srpskim ustankom, predstavili učenici Očnura Jakići, Očnura Baruh i Očnura Kralj Petar Prvi.

Na fotografiji su učenici Očnura Jakići.

U ^AST VELI KOG JUBI LEJA

Obel e` avawe zna~ajni h datuma i storije jednog naroda, pogotovo onih u koji ma on vi di svoju samobi tnost, osobenost, pa i smi sao postojawa, te iz wi h crpe snagu za budu}nost ne mo`e bi ti stvar trenutne inspi racije, ve} mora bi ti unapred osmi { qeno. Svaka godi { wi ca predstavq a i udaq a vawe od izvesnih doga|aja, koje vremenom postaje generacijsko, a samim tim prelazi u mi qe f ol kl ora. Upravo da se ne krene takvim tokom, svaka remi nescencija na odre|ene va`ne datume nacionalne i storije u sebi nosi neskri venu odgovornost da nanovo podse}a na wi hov zna~aj. Va`nost ovakvi h projekata raste sa zna~ajem jubi leja, a kada je u pi tawu dr`avnost odre|ene zemqe poprima pri marni karakter.

Upravo iz ovi h razloga na~in na koji je Ministarstvo prosветe i sporta dal o upute di rektori ma { kol a, da prvi ~as nakon zi mskog raspusta bude posve}en obel e` avawu dva veka od po~etka srpske revoluci je i to tako da oni prona|u neki prikladan tekst koji bi bio pro~itan na ~asu, ne mo`e bi ti adekvatan primer po{ tovawa pro{ l osti. Zato je, po ve} ustaq enom pravi l u breme osmi { qavawa na~ina proslave ostalo naj-e{ }e na nastavni cima i storije, srpskog jezika i kwi` evnosti, te l ikovne kul ture. Program se po { kolama koje su organi zovali e prosli avu svodio, na neki na~in, na ve} tradici onal ni opus koji se sastojao u reci tovawu pesama koje opevaju doga|aje tokom Prvog srpskog ustanka, l ikovne radove posve}ene i staknutim li~nosti ma ustanka, zi dini novi nama o bi tni m doga|aji ma, te eventualno i scratnim kartama sa ozna~enim bi tkama. Ovakav vid obele` avawa jubi leja je bio prisutan u Medicinskom { kol i, Tehni~koj { kol i "Rade Metal ac", O["Vasa Pelagi}" (sve iz Leskovca). I pak, sa zadovoq stvom

treba ista}i da su nastavni i storije Jasna Al eksi } i u~eni ci O["Branko Radi ~evi}" iz Brestovca nadvladal i obi~aj shemati zma i 20. februara teku}e godine na sebi svojstven na~in obel e` ili dva veka po~etka srpske revoluci je. Nai me, nastavni ci i u~eni ci { kol e se ni su ograni~ili samo na svoje snage, ve} su aktivi rali i i rodi teqe u~eni ka, kao i odre|ene insti tuci je nauke i kul ture. U { kol i je izgra|ena pozornica koja je obilovala zastavama i fotografijama iz perioda ustanka, a u~eni ci su imalo klasice~nih oblikova nastupa (reci tovawe, izvodi i memoarski i i storograf ski h del a) i mal i i scenske nastupe vezane za pojedine doga|aje iz ustanka (poput izbora Kara|or|a za vo|u ustanka). U~eni ci su nastupali u kostimima i no{ wi karakteristi~nim za Srbiju XIX veka, a ruho za svoj nastup obezbe|eno je i z bogate doma}e rizni ce svih sel a koja graviti raju brestova~koj { kol i, deo no{ we je ustupq en od strane KUD "Abra{ evi}" iz Leskovca, a deo su sa{ ili rodi teq i u~eni ka. U programu su imalo 30 u~eni ka u~estvovali i i jedan gajda{ i dva guslara iz Leskovca i Lebana. Nakon predstave u~eni ci i mnogobrojni gosti su imali i priliku da degustiraju originalnu "Kara|or|evu trpezu" koja se sastojala od starih jel a poslu~eni h u starinskom posu|u koje se vi{e ne koristi, ali se sa~uvao kao svedok vremena koje je pro{lo. Neobi~nost ovog doga|aja predstavqa je i odl i~na pose}enost od strane predstavnika ustanova nauke i kul ture, poput di rektora leskova~kog Narodnog muzeja, predsednika upravnog odbora ni{ kog arhiva, itd. Program je i medijski proporan od dve lokalne TV stanice i leskova~kog nedeqni ka "Na{ a re~".

Ivan Beci }
Medi ci nska { kol a, Leskovac

BRANI ^EVSKI OKRUG

U-eni ci brani ^evski h osnovni h { kol a i wi hovi nastavni ci potrudi li su se da na pri kl adan na-i n obel e` e vel i ki jubi l ej - 200 godi na od po-ekta Prvog srpskog ustanka. U mnogi m { kol a ~l anovi i stor ijski h sekci ja pri redil i su izlo` be posve}ene Prvom srpskom ustanku i /li i organi zoval i i nterna kvi z-takmi ~ewa.

Zahvawujemo se kol egama Dobri ci (O["Desanka Maksi movi }", Po` arevac), Mil i voju @i voti }u (O["Bata Bul i }", Petrovac na Ml avi), Svetl ani I li } Mil ovanovi } (O["Vuk Karaxi }", Po` arevac), Radenku Jovi~i }u (O["Ugri n Brankovi }", Ku-evo), Jasmini Vndl ovi } (O["Dosi tej Obradovi }", Po` arevac) i Bi wani I li } (O["Branko Radi ~evi }", Po` arevac) na f otograf ijama koje su nam posl al i . Neka one govore same!

Radomi r Savi }

U O["Bata Bul i }" iz Petrovc na Ml avi povodom Prvog srpskog ustanka osmi { wen je trodnevni program. Sve je po~el o predavawi ma koja su za svoje vr{ wake pri premili u-eni ci starijih razreda. Mil o{ Mil ojevi } je izlagao na temu "Srpska revoluci ja", zatim Jasmina @i vkov i na temu "Kara/or/e" i na kraju, Mil an @i voti } na temu "Napoleon i Dosi teo Kara/or/u". Sl ede}eg dana u { kol i je gostovao glumac Narodnog pozori{ ta Lepomi r I vkov i koji se u-eni ci ma predstavi o svojom monodramom "Vo` d Kara/or/e". Tre}i dan protekao je u znaku kvi za. Svoja znawa o Prvom srpskom ustanku odmeraval i su u-eni ci pet odewewa 7. razreda ove { kol e. Sve eki pe su nagra/ene pri godnim ngradama, a pobedni ci su dobili i kwige. Kvi z su medijski propratili i TV "Ml ava medija" i Radi o Petrovac.

Detaq sa izlo` be "Srpska naci onal na i kul turna revoluci ja" koju je pri premila i postavila I stor ijska sekci ja O["Vuk Karaxi }" iz Po` arevca.

U O["Branko Radi ~evi }" u Gol upcu postavwena je izlo` ba radova I stor ijske i Li kovne sekci je povo dom zna~ajnog jubi l eja - Dve stoti ne godi na od izbi jawa Prvog srpskog ustanka (1804-2004). Pored radova koji su pri kazani na panoina, izlo` ba i ma postavku sa kwi gama ~iji je sadr` aj vezan za peri od Prvog srpskog ustanka i stari m predmetima iz istog peri oda, koje su sakupili i u-eni ci .

Učenici O["Desanka Maksićevi"} iz Počarevca pored panora koji su pripremili na teme vojne historije, a povodom Prvog srpskog ustanka. Pano je deo mnogo veće postavke u kojoj su najvažnije cele i ne "Srpska revolucija" i "Veliki kamp Prvog ustanka". Posebnu vrednost ove izložbe predstavljaju prilozni materijali o oslobodilačkoj borbi Počarevca i o tome kako se postiglo u ustaničkoj Srbiji.

O["Dosi tej Obradović"] u Počarevcu povodom 200. godišnjice od početka Prvog srpskog ustanka priređena je izložba. Ekspone su uključile i staknutih lica učenika i opise i predstave učenika o događajima. Posebno mesto pripal je opisu bitke za Počarevac iz 1804. U okviru izložbe predstavljene su i karte koje se odnose na ovaj važan dogajaj.

Učenici i nastavnici O["Ugrič Branković"] iz Kruševaca. U okviru sekcijske "Mladinski historiografi", učenici ove kolektive su pod budnim okom svojih nastavnika izradili malu studiju o Prvom srpskom ustanku.

GODI [WI CA PRVOG USTANKA UNI [KI M [KOLAMA

Gi mnazi ja "Svetozar Markovi }" bi l a je 25. marta 2004. godi ne doma} i n smotre radova koju su povodom prosl ave 200. godi { wi ce Prvog srpskog ustanka i srpske dr` avnosti organi zoval i ~l anovi UDI -EUROCLIO i Aktiv nastavni ka i storije osnovni h { kol a u Ni { u.

U f ormi panoa i pl akata u-enici osnovni h { kol a u Ni { u, sa puno ul o` enog truda, tematski pri l ago|eno, pru` ili su svoj doprinos obel e` avawu ovog jubil eja.

Po~etna i dejna organi zatora bi l a je da izlo` eni radovi budu nagra|eni. Me|utim, komisija nastavni ka i storije sastavqena od kolega i z sredwi h { kol a, sl o` il a se da je te{ ko odvoji ti najboqe, jer su i dejna re{ ewa raznoversna, te su svi radovi pri godno nagra|eni. Za i zuzetna i dejna re{ ewa Komi si ja je posebno poval i l a radeve u-enika O["Ratko Vuki~evi }" i O["Branko Mi qkovi }". Prisutne kol ege su na dodel i nagrada upoznate sa ci qevima i akti vnosti ma UDI -EUROCLIO.

Na` al ost, prosl ava nije bi l a adekvatno propra}ena od strane l okal ni h medija. Stoga je poveren k UDI -EUROCLIO za Ni { u svom gostovawu na ni { koj TV "Gl obal ", 1. aprila 2004. godi ne, govore}i o Udru` ewu, obavestila javnost i o ovom doga|aju. Reakcije kolega, u-enika i ne mal o javnosti bi l e su poziti vne i af i rmativne.

Neda Markovi }
Gi mnazi ja "Svetozar Markovi }"

U-enici O["Branko Mi qkovi }" iz Ni { a "izvezli " su svoju pri~u o Prvom srpskom ustanku na platnu

Rad u-enika O["Ratko Vuki~evi }" iz Ni { a:
Prvi srpski ustanan u nazi vi ma ul i ca
grada Ni { a

Nagra/ena predstava sa takmi~ewa Kratkih dramskih formi

Zi dne novi ne

SMEDEREVSKI OKRUG

U sal i Gradskog pozori{ta, 27. februara 2004. godine, odr`ano je takmi~ewe osnovnih {kola, koje su povodom Godi{ve pri-premi le pri kaze va`nih doga|aja iz Ustanka kroz kratku dramsku formu. Bi|o je prisutno 400 posmatra-a, a {kole i pojedinci su dobili adekvatne nagrade.

4. marta 2004. odr`ana je Sve~ana akademija na ni vou grada, gde je pri kazan scenski pri-kaz "Usta raja ko i zemqe trava", koji su i zveli u-eni ci pal ana-ke Gimnazi je. Akademija je ponovqena 5. i 17. marta. Na ni vou op{ti ne je raspi san konkurs za l ikovni rad, gde su dodeqene nagrade za I, II i III mesto, kao i za kompjutersku animaci ju. Tako|e, raspi san je konkurs za literarni rad, povodom obel e|avawa 200-godi{ve u stanka u vi-du prozogn teksta i pesme, odvojeno za osnovne i sredwe {kole. Nagra|eni radovi su pro|itani na Akademiji.

11. marta 2004. u hol u Gimnazi -je odr`ana je izlo`ba zi dne novi na, koje su uradili ~l anovi i storijske sekci je i pojedi ni hodeqe|ewa. Sl i~na izlo`ba je ura|ena i u osnovnoj {koli u Sel evcu, gde su u-eni ci pri kupili etnolof{ke eksponate iz ustani~kog vremena. Al eksandar Jeli{

VAQEVO I 200. GODI NA PRVOG SRPSKOG USTANKA

Osim zvani~nih insti tucija vaqevske op{tine, u~ijem radu su u-e{e uzel e i mnoge na{e kol ege, i Udru`ewe za dru{tvetu i storiju EUROCLIO ukqu~ilo se u proslosti ovog zna~ajnog jubileja. Osim akti vnosti koje su ~lanovi Udru`ewa organi zovali po svojim {kola ma (~asovi posve}eni Prvom srpskom ustanku, panoi, literarni prilozи i ref erati), odr`ane su i dve manifestacije na ni vou grada. Jedna je bila tribina pod nazi vom "Evropa i srpska revoluciјa", a druga - muzi~ko-scensko delo "Se~a knezova".

Javna tribina "Evropa i srpska revoluciјa", odr`ana u velikoj sali Vaqevske gimnazije i zazvala je zna~ajno interesovawe kako na{ih kol ega tako i {ire javnosti. Medijski propora}en, ovaj doga|aj je predstavio na{im sugra|anim i interesantnu i uzbudqivu predstavu koju je Evropa imala o ovom zna~ajnom procesu. I na~e, sam nazi v tri bi ne preuzet je i z isto mene kwi ge koja je i za{la ove godine u iz-

dau i zdava~ke agencije "Pl atoneum", ~iji je urednik, gospodin Du{an Vuji~i}, bio gost tri bi ne. U skoro dva sata kori snog vremena na{i posetioci imali su prilike da razmene svoje stavove i utiske o ovom putu sa na{im gostom. Zadovo|stvo posetilaca na kraju tri bi ne bilo je garant uspe{ne ve~eri i obel e|avawa ovog jubileja.

Drugi veliki doga|aj bi lo je muzi~ko-scensko deло "Se~a knezova", koje je premi lato i real i zoval a prof esor i stori je Gordana Vasi{evi{ sa svojim u-eni cima. Ovaj zani~aq i v, a u pojedi ni m delovi ma i potresan pri kaz de{ avawa na samom po~etku Prvog srpskog ustanka pobrao je apl auze mnogobrojne publike, koju su, osim |aka, ~ini i li i predstavnici lokalne samouprave, crkve i ustanova kulture. Veliki m zala agawem prof esorke, kao i dece koja su se trudila da {to vernije prika`u vreme i doga|aje od pre 200 godina, ovaj doga|aj mo`e se svrstati u najzna~ajnije akti vnosti proslave Prvog srpskog ustanka. Du{ko Raki{

Prvi i Drugi

7. razred osnovne škole

Cilj:

- Upoznavanje sa zavojnjom

i historijom

- Argumentovana diskusija

- Osposobljavanje za daču učenja i

razvijanje sposobnosti za jednostavna istraživanja

- Razvijanje sposobnosti komunikacije

Tip:

- Utvrđivanje vrednosti

Potrebno vreme:

- dva kolскаča (90 minuta)

Koraci:

- Uvodna reč nastavnika (5 minuta)

- Formiranje grupe (5 minuta)

- Rad u grupama (30 minuta)

- Prezentacija radova (45 minuta)

- Završni deo: razmena utiskaka i mica (čewa očiju) (5 minuta)

Materijal:

- Odabrani historijski izvori (mape, fotografije, oružje, oružje...)

- Hamer, foliomeri, papiri A4 formata

Nadrečene kategorije	Pojmovi
BI TKE PRVOG SRPSKOG USTANKA (I GRUPA)	Ivanjic, Mihajlo, Deligrad, Čegar, Lutik
BI TKE DRUGOG SRPSKOG USTANKA (II GRUPA)	Čačak, Qubić, Paleč, Počarevac, Lutik
ORUŽJE XIX Veka (III GRUPA)	belosapac, crnosapac, srebrenac, jatagan, arnautka
VOJNA VLAST (IV GRUPA)	vođa, ministar vojske, general komandant nahiće, vojvoda knežine
CI VI LNA VLAST (V GRUPA)	Narodna skupština, Pravitečanstvujući sovjet, obor-knez nahiće, knežinski knez, seoski kmet
ORGANIZATORI PRI PREMA ZA POČETAK SRPSKE REVOLUCIJE (VI GRUPA)	Ilija Birčanić, Aleksa Nenadović, Milenko Stojković, Petar Dobrwac, Jakov Nenadović
BUNE U VREME SRPSKE REVOLUCIJE (VII GRUPA)	Haxi-Prodanova buna, Vukovina buna, Miletina buna, buna Dobrwca, Karađorđe buna

(*tabela)

Tok:

Ovaj čas je održan u Muzejima konaku, koji je deo Istorijskog muzeja Vlačeva i u kome se nalazi trajna postavka Vlačevska nahiće u vreme Prvog i Drugog srpskog ustanka, a ueniči su imali na raspolaganju i bogatu biblioteku.

Prije ovog časa ueniči su posjetili Muzej i muzej konak, Kulju Nenadovića, Konak kneza Jovice, kao i druge spomenike Vlačevskog kraja vezane za ovaj period. Nakon toga, ueniči su dobili zadatku da sakupi razne mape, sljede poznatih ljestvica, oružja, oružja, građevina toga vremena...

Prvi korak:

Na početku časa nastavnik upoznaje ueniči sa temom i

načinom rada. Napominje da će se raditi u grupama, kao i da će svaka grupa imati svoj zadatku, različit od ostalih. Zadatak za svaku grupu je da na stolu predviđenom za tu grupu. Vano je da nastavnik kaže da ueniči mogu (i treba) da koriste dodatnu literaturu koja se nalazi na stolovima i u muzejskoj biblioteci, kao i da dodatne informacije mogu da dobiju posmatrajući muzejsku postavku.

Drugi korak:

Svaki ueniči izvlači cedučku na kojoj je napisan po jedan pojam. Pojmovi su razvrstani u 7 grupa - tako da grupa formirati ueniči. U prostoriji se nalazi 7 velikih stolova: na svakom je napisan naziv grupe tj. nadrečene kategorije na osnovu kojih treba da se razvr-

srpski ustanak

staju pojmovi. Predviđeno je da u svakoj grupi bude najviše po 5 učenika, tako da ukupno ima 35 pojnova.

Početno izvještajni papiči, učenik treba da prepozna kojoj nadređenoj kategoriji pripada pojma sa tog listića i potom sedne za odgovarajući sto.

(*poglедати табелу)

Na svakom stolu u načinu se materijal potreban za rad, kao i cedulja sa radnim zadatkom. Zadaci za grupe su sljedeći:

Prva grupa: Vađen zadatak je da pređete sel eksterni kroz ovaj period i da napišete na kakve su tečkoće i opasnosti nailazili quidi koji su u veličini dobro. Po kakvom načinu je zluzadušio ovaj period? I za osećamo do današnjih dana?

Dogovorite se kako ćete predstaviti rad važeće grupe. Imaće 5 minuta da predstavite svoj rad!

Duga grupa: Vađen zadatak je da napišete hvaloslov o ovom periodu. Čitači dobro doneo ovaj period quidima? ^ime nas je ovaj period zadušio? I stakniti sve wegove dobre strane.

Dogovorite se kako ćete predstaviti rad važeće grupe. Imaće 5 minuta da predstavite svoj rad!

Treća grupa: Vađen zadatak je da na osnovu sljedila istorijskih ljetnosti koje ste sakupili i onih koje se nalaze ovde, u muzeju, opisate i vot jednog oveka tog vremena. Uočite wegove (ili wen!) drugačiji tveni i dravni položaj, dajte mu (jog) ime, ukoliko se ne radi o već poznatoj ljetnosti; opisite svakodnevni i-vot te osobe.

Dogovorite se kako ćete predstaviti rad važeće grupe. Imaće 5 minuta da predstavite svoj rad!

Četvrta grupa: Vađen zadatak je da na karti Beogradskog palata koja se nalazi na vađenem radnom stolu, uočite mesta najvećih bičaka Srpske revolucije, a potom nam kažete kada su se one odigrале, ko su bili učesnici, tok i ishod. Posebnu pažiju obratite na bitku u Varaždinskoj nahiji.

Dogovorite se kako ćete predstaviti rad važeće grupe. Imaće 5 minuta da predstavite svoj rad!

Peta grupa: Vađen zadatak je da napravite ljetnu vremena ovog istorijskog perioda. Ona treba da prikaže tok Srpske revolucije sa godinom po-ekta do godine wenog završetka. Shemu bogati tevačnim godinama, događajima (ekonomskim, vojno-političkim, socijalnim...), fotografijama ljetnosti, građevinama, oružjima... (koje ste sami sakupili).

Dogovorite se kako ćete predstaviti rad važeće grupe. Imaće 5 minuta da predstavite svoj rad!

Šesta grupa: Zamislite

se u ulozi tučica Mila Obrenovića. Koristite svoja znanja o vladavini kneza Mila da biste, u potrazi za argumentima, sastavili optužnicu. Posebno обратите pažiju na Miloševu odluku da se ubije Karađorđe.

Dogovorite se kako ćete predstaviti rad važeće grupe. Imaće 5 minuta da predstavite svoj rad!

Sedma grupa: Vađen zadatak je da se stavite u ulogu branioca Mila Obrenovića. Koristite svoja znanja o vladavini kneza Mila kako biste, u potrazi za argumentima, sastavili odbranu. Pokušajte, posebno, da rasvetlite kognitivni momenat - zašto je Miloš doneo odluku da se ubije Karađorđe.

Dogovorite se kako ćete predstaviti rad važeće grupe. Imaće 5 minuta da predstavite svoj rad!

Treći korak:

Učenici rade, a nastavnik obilazi grupe i daje dodatna objave, ukoliko je potrebno. Nastavnik ohrabruje učenike da samostalno dolaze do podataka koji su im potrebni, upućujući ih na literaturu i muzejsku postavku.

Četvrti korak:

Pre nego što prvoj grupi da reče, nastavnik poziva učenike da pažljivo prate prezentacije svojih drugova i da, dok su učenici razmjenjuju informacije:

1. Da li je bio težak zadatak na kojem je grupa radio?
2. Učenici posebno težak?
3. Koliko je uspešna bila grupa u realizaciji zadatka?

Nakon svake prezentacije, publikuje se rezultati ostalih grupa, odgovarajući na ova pitanja, treba da prokomentariju rad grupe i su prezentaciju upravo ulice.

Peti korak:

Nastavnik od učenika traži da procene rezultate.

1. Da li je bio naporan? Zbog čega?

2. U kojoj meri su na ovaj način uspešni da obnovi i utvrde svoja znanja o Prvom i Drugom srpskom ustanku?

Ova procena može se obaviti i u vidu anonimne ankete. U tom slučaju, na narednom susisu nastavnik će saopštiti rezultate.

Gordana Vasićević
Održana Savčić
Varaždin

GI MNAZIJA UNI [U]

GI MNAZIJA "SVETOZAR MARKOVIĆ"

Gimnazija
"Svetozar
Marković"
u Nišu

"**50** godina mladosti, učewa i qubavi" bi oje moto pod kojim se po-ekom marta 2004. godine odvijao niz manifestacija povodom ovog, ne malog, jubileja. Gimnazija "Svetozar Marković" u Nišu. Sve-ana Akademija okupila je puno nekadašnjih ljudi - sada rođenica učenika ove gimnazije, jer mnogi su svoju qubavu nezgolu i upravo još iz klupske ove kolonije.

Gimnazija "Svetozar Marković" u Nišu osnovana je Rečewem Narodnog odbora grada Niša - Saveta za prosvetu i kulturu, 26. avgusta 1954. godine. Rad je počeo u zgradama Gimnazije "Stevan Sremac" u Voždovcu u čemu, a 1966. godine dobio je na privremenu upotrebu adaptirane prostorije u ulici Branka Radičevića u koji je se i danas nalazi, očekujući renoviranje i proširenje. [kol ske 1991/1992. godine upisana je prva generacija učenika odećewa za talentovane učenike iz oblasti matematike.

Kroz kolovoze prošlo 46 generacija učenika. Danas u voždovcu 86 profesora i 15 saradnika sa Prirodno-matematičkim fakultetom i Nišu, a 19 sadašnjih profesora su nekadašnji učenici Gimnazije. Trenutno, koliko ih je 33, odećewa prirodno-matematičkih i drugih tveno-jezičkih smera, kao i odećewa za talentovane učenike iz oblasti matematike. Pored 16 učionica, 9 kabinetata, 3 laboratorijske hemije, fizike, biologije, i 1 taonične komponente, predavači zavode i asistenti provode i u koloskom klubu.

Gimnazija "Svetozar Marković" - esto je domaćin mnogih takmičenja. Weni učenici kao takmičari u znauku i sportu postaju viši soke plasmane: od prvih mest na republičkim takmičenjima u hemiji

i biologiji, do prvog mesta na Olimpijadi izbiologije. Posebno su uspešni učenici odcinjavaju za talentovane iz oblasti matematike. Na međunarodnim takmičenjima i u matematike, fizike i informatike, Olimpijadama i Balkanijadama, osvojili su niz medalja. Jedan od učenika ovog odcinjavanja je generacija 2002/2003. proglašen je od strane Ministarstva prosvete i sporta za najtrofejnijeg takmičara svih vremena. Na sportskim državnim i međunarodnim takmičenjima učenici ove kolonije osvajaju viši plasmane kao što su kadetskih i juniorskih reprezentacija u kojima su rukomet, skijaju, xudou, karate, atletika, veslavljanje, streljačka, vaterpolo, umetničkom pleternju i vajarni standardnim pljesovima.

Do sada više puta nagradivani za profesionalnost i angažovanje, a trude se da na svaki način otprate savremene tokove obrazovnog sistema, životnih kolektiva, kako svojom obukom tako i primenom novih metoda osavremenuju nastavu na svaki način. Iako je gimnazija orijentirana uglavnom ka prirodno-matematičkim smjerima, aktivi stranih jezika, društvenih nauka i umetnosti i re, svakim danom, mogući su novi aktiviteti vne nastave. Veliko je interesovanje učenika i znanja i skustva profesora i istorije sve više i stiže na poslovnu scenu u lokalnoj i regionalnoj istoriji. Istoriska sljedovačka postava Niša i svego okola je učenika na do sada, u nastavu gorovo zanemarene i niste tučiće: Istoriski arhivi grada Niša, Zavod za zaštitu kulturnih spomenika, Narodni muzej i biblioteka. Zanimljivo je da gotovo prvi put, rođeni tečaj o istoriji grada ponešto nauče i od svoje dece.

I zazovite budućeg suveliki. Međutim, sigurno je da će dosadašnja i skustva učenika i profesora Gimnazije "Svetozar Marković" u Nišu za vrijeme biti veliki učitelji.

Neda Marković

Gimnazija "Svetozar Marković"

Obi ~ni qudi u neobi ~noj zemqi

Zajedni ~ki projekat koji su pokrenul a udru~ ewa nastavni ka i storije iz Srbije (UDI -EUROCLIO), Bosne i Hercegovine i Hrvatske a koji, pored op{ teg unapre|ewa nastave i storije u regi onu, za ci q i ma i zdavave dodatnog nastavnog materijal a odnosno zbi rke i zvora koja bi bila kori{ }ena u nastavi, do sada se real i zovao kroz me|usobne susrete u~esni ka projekta i wi hov dogovor oko nasl ova i gl avnih sadr`aja materijala koji se pri prema. Kroz me|usobnu komuni kaciju i razmenu mi { qewa dogovoreni su hronol o{ ki i tematski okvi ri zajedni ~kog rada, i svakako bi se moglo smatrati da je projekat za` i veo i pro{ ao svoju po~etnu f azu na sasvim zadovoqavaju}i na~in. U pogledu rada autorskog tima UDI -EUROCLIA, sakupqawe i odabir potrebne gra|e odvija se veoma uspe{ no.

Izvori koji ve} jesu i l i }e biti prikopjeni poku{ a}e da odgovore na pi tawe kako je ` i veo obi ~an ~ovek u socijal i sti ~koj Jugoslaviji -"Obi ~ni qudi u neobi ~noj zemqi" radni je naslov i zdawa koje se pri prema. Hronol o{ ki okvir teme nije jo{ kona~no utvr|en, al i }e se obuhvatiti period 1945-1980 (1990). U prvom sl u~aju, materijal bi se odnosi o na period do smrti J.B.Tita, u drugom do prvi h vi { estrana~kih i zabora na teritoriji bi v{ e SFRJ.

Navedeno razdobqe interesantno je iz dva osnovna razloga: 1) period o kome je re~ nedovocno i nepotpuno je obra|en u postoje}im uxbeni cima i storije, { to svakako mo`e biti posledica dosta rasprostranjenog uverewa, i to ne samo u l ai ~ki m krugovi ma, da je potrebno da pro|e odre|eno vreme kako bi se doga|aji i z nedavne pro{losti mogli kriti ~ki proceni ti; bol no i skustvo krvavog raspleta jugoslavenske krize i z posledice decenije dvadesetog veka, kao i te{ ko breme razli~iti h savremenih politi~kih ocena perioda socijal i sti ~koj Jugoslavije, svakako je uticalo na nedostatak temeqne i storio graf ske procene navedenog perioda; logi ~na posledice ~i weni ce da i storio graf i ja o ovome nije rekl a svoju re~, mogao bi biti nedostatak kval i tetnog nastavnog materijal a koji bi ovo pi tawe tretirao; 2) period o kome je re~ predstavlja vreme "zajedni ~ke" pro{losti naroda dr`ava u~esni ca u projektu, i, samim tim, komparativna anal i za pojedinih fenomena je olak{ ana; sve se odvijalo u zajedni ~kom dr`avnom i ideol o{ kom okviru. Ovim razlozima trebal o bi dodati i ~i weni cu da je iz perioda posle Drugog svetskog rata sa~uvan veliki broj razli~iti h zvora, te je tako mogu}e prona}i i koristi i gra|u koja se odnosi na razli~ite aspekte i vota u ovom periodu, { to odgovara metodologija zahtevima i storije kao nauke koja se bavi dru{ tvom u wegovom "totalitetu", ali i tako|e omogu}ava i lak{ i odgovor zahtevima postavqenem teme materijal a u pri premi.

Po ~emu je zemqa o kojoj je re~ neobi ~na? Pre sve-

ga po tome { to su se u jednom socijal i sti ~kom dru{ tvu, jednopartijskom i snazno i deol ogi zovanom, postepeno razvijal i standardi i vota koji su sasvim odudarali i od onih u ostalim socijal i sti ~kim dru{ tvima, a { to je svakako bio posledica politi~ke pozicije jugoslavenske dr`ave, odnosno wenog partijskog vo|stva. Tako je jedno od kqua{nih pitanja na koji }e prikupqan materijal te`iti da odgovori pi tawe kako se jugoslavensko dru{ two okrenulo od I stoka prema Zapadu, i to ne (iskup{ivo) u politi~kom smislu, ve} u smislu stil a, kvaliteta i osobnosti i vota obi ~nih quidi; i sa druge strane, da li je porast i votnog standarda, evidentan u odnosu na druge socijal i sti ~ke zemqe, mogao opravdati nedostatak linih sloboda kao temeqne vrednosti evropske civilizacije post-prosveti teqskere.

[ta se dana{ wi m u~eni cima nudi kao objekti vno znawo o i votu u Srbiji (Jugoslaviji) u drugoj polovini dvadesetog veka? Ci ni nam se veoma malo. U ovom pogledu, zna~aj i inf ormacija koje dobijaju bilo od rodi teqa ili svoga liniog okru`ewa, bilo preko sredstava massivnih komuni kacija ili onoga { to bi se moglo podvesti pod pojmom "javnost", dal eko nadilazi zna~aj saznawa koja dobijaju u kolama. I pak, razdobqe o kome je re~ donelo je ~i tavni z temeqnih dru{tvenih promena, to je vreme postepene ali su{ tinske transformacije dru{tva u svinwegovim sfarama, i poku{ali se na trenutak ostaviti po strani politi~ki kontekst (bez ikakve iluzije da ga je mogu}e potpuno zanemariti budu}i da je dru{two o kome je re~ i razni to politi~ki zovano i ideol ogi zovanom), otkriva se brojne mogu}nosti sprove|ewa aktivne nastave, podsticava u~eni ka da opisuju i objave wawaju pojmove koji su kqua{nii za razumevawe savremene civilizacije, kao { to su: moderni zaci, urbani zaci, industrijalni zaci i td. Razumevawe i prihvatawe savremnosti, ~ini nam se, zna~ajan je preduslov razumevawe i prihvatawa pro{losti, i wenog sagledavawa u pravom svetu, jednakao kao { to je za razumevawe sada{osti neophodno poznawawe pro{losti.

Uz sve navedeno, ~ini nam se da je potrebno dodati da se u nastavi i storije u pojedinim zapadnoevropskim zemqama i nistira upravo na i zu~avaru moderne i savremene i storije, kroz koju se problematizuju alii i ire vrednosti savremenog dru{tva. Tako|e, te`i se { to ve}oj upotrebi upravo izvora u nastavi, { to zapravo otvara mogu}nost wi hovog kriti~kog promi{qawa, a na taj na~in i razvoja kriti~kog mi{qewa uop{te.

U narednom periodu, rad na ostvarewu ci qeva projekta bi}e nastavqen. Ponovni susret u~esni ka projekta predvi|en je za septembar mesec kada }e utisci i i skustvo rada na zajedni ~kom materijal u biti ponovo razmeweni. Qi qana Lazarevi }

O["Kraq Petar Prvi", Beograd

Pri ~a "Severnog medveda"

Ka` e da nije ekspert za Bal kan, ve} samo autsajder, al i }ete u razgovoru sa wi m te{ ko na} i temu i z na} e novi je i storije o kojoj on ne zna jednako i l i vi { e od vas. Ka` e jo{ da je Srbi ju zavol eo u l eto 1977. godi ne, kada se sa svojom suprugom obreo na stepeni { tu jedne beogradске zgrade, umoran i bez para, na { ta se jedan qubazni beogradski gospodin sa` al i o i dvoje "si rotih" Danaca po~astio f laf om vina i z obl i ` weg dragstora.

Zove se Anders Bjorn, al i se u kontaktu sa eks-Jugosl oveni ma predstavqa i kao ` medved` , { to je prevod wegovog prezimena. Radi kao nastavnik istorije u gi mnazi ji u Kopenhagenu, a jedno vreme je radio i na Grenlandu, severno od polarnog kruga. Autor je vi { e kwiga za nastavu istorije, od koji h je nema naji ntersantniji ona pod nazi vom "Rat u Jugosl aviji".

- *Gospodi ne Bjorn, kakvi su bili Va{ i prvi uticaci o Jugosl aviji ?*

Bio sam f ascini ran Jugosl avijom - raznol i ko{ -ju etni ~kih grupa, pejsa` a, arhi tekture, kul ture.. a narо-i to prijazno{ }u qudi, al i i onim, { to sam u tom trenutku smatrao, demokratskim socijal isti-kim sistemom. Tada sam bio ml adi student I evi ~ar, ~lan danske Socijal isti-ke narodne partie, koja je bila bliska Jugosl aviji. U pore |ewu sa SSSR-om i i DDR-om, Ti tov socijal i zam je bio mnogo bli` i moji m pol i ti ~ki m idealima. Ekonomski razvoj zemqe bio je zadi vquju}i, a stacionvi { two je, ~ni l o mi se, u` i val o puno sl obode, i ako sam, pre polaska pro-i tao kwigu Mil ovana \ilasa i znao da je vl adaju}a kl asa odredila grani ce te sl obode. Al i nadao sam se da }e nova generacija stvoriti demokratsko dru{ two. Pogre{ i o sam!

Kada sam se vratio 1997, i video { ta se desi lo u Bosni, bio sam tu` an. Moja prva f otograf ija i z Sarajeva prikazuje natpis "Za{ to?", na poru{ enoj zgradji Doma oml adi ne. Natpis je jo{ uvek tamo, a i ja se jo{ uvek pi tam ZA[TO je ova di vna i bogata zemq a moral a da bude uni { tena?

- *Kada je po-el o Va{ e interesovawe za noviju istoriju Jugosl avije?*

U l eto 1990. godi ne putovao sam autom kroz Italiju, ba{ nadomak Sl oveni je, kada sam ~uo da je tamo po~eo rat. Od tada pa` qivo prati m vesti i literaturu o Jugosl aviji. Godi ne 1991, sam zamocen da odr` i m predavaewe o Jugosl ovenskom ratu za sve u-eni ke { kol e, a ne{ to kasni je sam bio zadu` en za |ake i zbegl i ce iz Bosne, koji su (i legal no - kao "|aci gosti"), u{ l i u odcjewa na{ e { kol e. Me|u wi ma je, na moje i znenje|ewe, bi l o i bosanski h Srba, { to ba{ i ni je bi l o u skladu sa zvani ~nom

verzijom zapadni h medija. Kada me je moj razred zamol i o da i m predajem o ratu u Jugosl aviji i mao sam samo par ~l anaka, TV f il move i izvode nekol i ko kwiga. Kasni je smo, 1996 godi ne, \ur |ica @l eba-i }-Sorensen (Hrvatica koja radi kao savetni k i prevodil ac na Danskoj tel eviziji) i ja odl u~il i da napi { emo prvi dansk uxbenik za nastavu istorije o ratu u Jugosl aviji.

- *Kao poznavac Bal kana bili ste ukqu~eni i u razli~i te projekte na Bal kanu, posebno u Bosni ...*

Da, prvi takav projekat bio je |a-ko udru` ewe zvano Budu}nost Bosne (The Future of Bosnia), osnovano krajem 1995. godi ne. \aci i z moje i nekol i ko drugi h { kol a su, u sl obodno vreme, sakupq al i novac, name{ taj, opremu, kwige (na engl eskom), kompjutere, pa ~ak i sl i ke, koje smo sl al i { kol ama u Tuzli i Sarajevu. Uz pomo} Mi n starstva spocnii h poslov ova Danske smo uspel i da dovedemo |ake i prof esore i z Bosne u jednodnevnu posetu. Kasni je smo mi i { l i u Bosnu.

Me|utim, nova desni~arska vlasta ne podr`ava ovakve projekte, pa smo posledwi novac potro{ i l i, pro{ le godi ne, na posetu mal e grupe studenata Sarajevu i Bawa Luci. Oni su istra` i val i ` i vot wi hovi h vr{ waka i rad |a-kih organizacija. Pravili su ~lanke za danske novine i ntervjuje za tel eviziju, ~ak su o svojim i skustvi ma napravili i i veb sajt (www.bosniens-fremtid.dk). Za mene kao nastavnika bio je posebno zadovoqstvo gl edati entuzijazam i ve{ ti nu u radu ti h ml adi h qudi, moji h |aka. Ovakav na-in rad, gde su |aci samostal ni i odgovorni je mnogo ef i kasniji od ubi ~jenog na-in, al i ujedno, naporniji i skupci. Sa druge strane, pokazalo se da ml adi Bosanci i Danci i maju mnogo zajedni~kog. Sl u{ aju i stu muziku, govore engl eski, nose i stu vrstu ode}e i ` el e zajedni~ku budu}nost u ujedi wenoj Evropi. Znam da su mnoga prijateqstva nastavqena i posle projekta.

Godi ne 1997. organi zovao sam studijsko putovawe za 30 danski h nastavnika i storije u Bawa Luku i Sarajevo. U oba grada smo srel i nastavnike, uni verzitetske prof esore i druge eksperte. Vrlo inf ormativno, al i ujedno i pora` avaju}e zbog nespremnosti na posmi rewe na koju smo nai { l i. I sta pesma sa obe strane "Oni sul o{ i momci, mi smo nevi ne ` rtve". Na ovom principu se tuma~i novija i storija.

Sl ede}i projekat je "Dijalog { kol a Danska - Bi H", u organi zaci ji udru` ewa nastavnika i MI P Danske. Dve godi ne su danski nastavnici odl azili kod bosanski h kol ega da rade na razli~iti m probeli ma nastave i da promovi { u ref ormske procese. Tako sam se upoznao sa obrazovnim si stemom (i bi rokrati jom) u Bi H. Al i, va` no je i ista}i da je "Dijalog" zami { qen kao razgovor ravnopravnih partnera. Na{ a namera ni je bi l a da i zvozi mo na{ ob-

razovni sistem, svesni da jugoslavenska obrazovna tradicija ima odlukne rezultate u mnogim oblastima, recimo u matematici. Ali svi su takođe svesni da je reforma potrebna, kako bi se sistem modernizovao i demokratizovao i priljubiće i evropskim standardima. Bosanski političari su nekoliko puta pokusavali da sprovedu reformu, ali koliko ja znam, to je sprečeno opstrukcijom u parlamentu. To me je rasturilo. Međutim, budućnost BiH - zaslavljuju boqe.

- *Sada ste u projektu sa jednom kolom iz Srbije, { tam možete reći o toj saradnji?*

Taj projekat vode Dansko udruga nastavnika istorije i UDI-EUROCLIO. [kola u kojoj radi stupila je u kontakt sa Kruševackom gimnazijom. Tokom projekta je godine učenici obe kompanije su se upoznali putem Interneta. Plan nam je da organi zajedno organizuju posete i da radiamo na zajedničkim nastavnim temama npr. Drugi svetski rat u Srbiji i Danskoj. Moji učenici su zaista zaređani za ovu saradnju i jedva nekaju poseću svoje novih drugova i iz Srbije ove jeseni, kao i svoju posetu Srbiji narednog perioda. Na ovaj način je oni - ali i vihov profesor i ja - naučili mnogo o zemlji, kulturni i svakodnevnomivotu u Srbiji, odnosno Danskoj. Ali naravno (ovo je projekat o nastavi istorije) i mi želimo izmeniti infornacije o nastavnim metodama ovde i u Srbiji. Pre polaska za Srbiju možemo morati naučiti puno o istoriji Srbije i Jugoslavije, ne samo u davnoj historiji, već naročito poslednjih 10-15 godina.

- *U Vašoj koloniji učite o ratu u BiH i Jugoslaviji, zatim u Srbiji je veoma neobično da učite mogu biti teme koje je obraćati na nastavi istorije. { Tam možete reći o nastavi istorije i vašem obrazovnom sistemu i o interesovanju vaših akademika za noviju istoriju Balkana?*

U Danskoj istorija je obavezan predmet u sva tri razreda gimnazije. Sadašnji kurikulum kaže da učenici moraju da uče najviše njihove kretanje svetske i danske istorije. I istorija se kod nas proučava kroz određene teme, da, kod nas u Danskoj učenici mogu da biraju teme i - još jedanput, da - mi vrlo jesti obrazujemo savremene teme.

Cićevoj nastave su ovako formuli sani: "učenici moraju da steknu znanje, već tine i stavove, i da budu sposobni da kritički pristupaju i obrazuju različite teme i probleme infornacijama; i da ih koriste u, al i i van kompanije. Moraju da nauči da razvijaju istorijsku svest i identitet, kako bi bili sposobni da uzmu učeće u demokratskim procesima u drugim tvrđavama. I zmenjuju ostalo, čime su i da se uči o svom kulturnom nasleđu, drugim kulturnim turizmom i perspektivama vama svetskog razvoja.

Ovaj način nastave istorije se jesti kritikuje. Neki učenici ne znaju, ili su zaboravili, mnogo vremenih i weniča iz nacionalne i svetske istorije, zato

{ to se koncentriku na posebne periode i pitanja. Oni znaju puno o tome kako da pronađu i infornacije i da te podatke kritički vrednuju, ali u poređenju sa vremenima poseduju manji broj infornacija.

Dakle naši sistemi su različiti, i baš zato smoemo da učimo jedni od drugih.

Ja sam zadovoljan { to mojim poslovima provode dosta vremena u ekipi o aktuelnim temama - ratu u Istraku, paljenju niskom probalem, predsednikom izborima u Americi, i.e. eniji. Oni tako mogu da kritički vrednuju infornacije u medijima. Zato su mnogi učenici pokazali interes da proučavaju "Balansku dramu". Današnji studenti se ne sećaju rata 1991-1995, ali se sećaju rata NATO protiv Jugoslavije, ponekad juči o ratnim zlostavljanjima i imaju puno prijatelja i živaca iz Jugoslavije, a još jedan razlog je { to su mnogi Dančići na Balcanu kao vojnici, ili kao radnici UNMIK-a i humanitarnih organizacija.

- *Kakav je status nastavnika - ka u Danskoj?*

U poređenju sa vama mi se ne možemo aliti na naši plante. Nastavnik bez poreza dobija više od 2000 evra mesečno. Ali u poređenju sa ostalim akademskim grupama u Danskoj, mi ni smo zadovoljni.

Sad smo u periodu tranzicije. Struktura društva se mewa vrlo brzo - sad i vi u globalizovanom konkurenčkom svetu, u kome su potrebne neke druge sposobnosti nego u ranjem industrijskom društvu. Tako da je se naredne godine obrazovni

si stem dosta promeniti. Nastavnički morati da rade u timovima i da koriste različite nove metode. Učenici će u radu morati da budu mnogo samostalni, da rade na temama i interdisciplinarno. Suosavamo se sa novim zahtevima društva, ali i najveći nam je problem { to novi kurikulum još nije objavljen i iznesen na javnu debatu, pa je tako naši demokratsko pravo, kao nastavnička, da ga kritikujemo i komentari { smo nekako ugromljeno.

- *Koje su po Vama karakteristike dobrog nastavnika istorije i dobre nastave istorije?*

Nastavnik pre svega mora da je profesionalac koji poseduje zavidno znanje i koristi puno različiti pedagoških metoda. Mora da bude posvećen svom poslu, predmetu i učenicima. Da bude demokratan, otvoren i spreman da sasluša i akta. Dobra nastava istorije nije samo prezentovane i weniča koje učenici treba naučiti napamet. To je podsticaj i akceptacija { e i motivacija za učenje. Motivacija je ključna resurs. Motivacijski sancijski traži i infornacije iz kognitivne, od nastavnika, po internetu.

Dobra nastava je ujedno i prezentacija različitih opcija i demokratska debata u kojoj se barata kritički vrednovani infornacijama, uz korak { ewe metoda koje nam nude naši predmeti.

(Nastavnički se.)

Brani mi rado { ki { Kruševacka gimnazija

U narednom broju Herodota - Osnovničk "Rat u Jugoslaviji" i onome { to prati predavanja o ovoj temi ...

ZAVR[EN PRVI NAGRADNI KONKURS ZA U^ENI KE

SE] AJU] I SE DETI WSTVA

Skloni smo da zaboravimo i sopstvena i tu|a deti wstva. Skloni smo da ne misli mo o tome da su quidi oko nas, i oni najudaqeniji i nepoznati, nekada bili deca. Kada ne bi bilo tako, mo`da bi smo vi{ e voleli i po{ tovali druge, a na taj na~in i sebe.

Tokom protekle { kol ske godine UDI -EUROCLIO organi zovao je takmi~ewe za u~eni ke sredwi h { kol a u pi sawu radova na temu "Se}awa na deti wstvo". @el el i smo da pomognemo da u na{ u stvarnost, optere}enu pesi mi zmom i ponekad i suvi{ e te{ kom borbor za `ivot, u|e ne{ to vedrine deti wstva. Da me|u samrtno ozbi qne teme na{ i h razgovora i na{ i h te{ ki h pogleda u budu}nost, izme|u redova i svakojaki h drugi h nevoq a, do|e mal o svetl osti.

Odzi v je bio veliki. Najavqeno je vi{ e od 300 radova - do zatvarawa konkursa pristigla su 123. Probu|ena su mnoga pro{ l a deti wstva { i rom Srbije i progovorila za~u|uju}om sve` i nom, s obzi rom da su tako dugo vil a zaboravqana i neuva` avana.

Pobegl a tako dal eko od la` i i od sile, i pak su se vratile ve} na prvi poziv.

Pisati dru{ tvetu istoriju nije ne{ to { to se name}e i z nekih nedobronamernih politi~kih krugova u ci qu denacif i kacije i pacif i zacije na{ e zemqe. Pisati dru{ tvetu istoriju je duboka potreba koja

izvire i z du{ e obi~nog~oveka koji ` i vi u modernom svetu, du{ e zastra{ ene i skustvi ma protekl og stol e}a. I koja se bori za pravo da se bavi i istorijom sopstvenog `ivota.

Sada mo`emo da ka`emo da je i de ja na{ eg nagra~nog konkursa bil a dobra i da je prepozna{ a`equ koja se ra|a me|u mladi ma, al i i me|u wi hovim nastavnici ma i svima onima koji su na ovaj ili onaj na~in u~estvoval i u izradi radova - da se bave i drugim stvarima i z istorije, a ne samo ratovima i politikom. Verujemo da je bilo puno radosti, da su porodica ma ostale di vne uspomene i da svaki od napisanih radova ima duboki smisao. To { to je jedan mali broj radova dodatno nagra|en, zai sta ni ti doprinosi ni ti oduzima su{ tini ove pri~e koja je, proteklih meseci, na svoj na~in okupqal a sredwo{ kol sce u Srbiji.

Sa svoje strane, veoma smo zadovoqni { to smo svemu dome dal i skromni dopri nos.

@el el i bi smo da je ovo samo po~etak jedne lepe pri~e u istoriji na{ e prosvete. Po~etak koji }e na{i svoje nastavqae u naj{ i rem krugu svih onih koji se bave istorijom u na{ oj zemqi.

[ta mislite - da li vredi?

Bojan Vu~kovi }

Tri naesta beogradska gimnazija

SREDWI H [KOLA "SUSRETI S PRO[LO[]U"

Sve-ana ceremonija dodel e nagrada odr` ana je 19.6.2004. godine, u kamernoj sali Pete beogradske gimnazije u Beogradu. Goste - nagra|ene i pohvaqene u~eni ke, wi hove nastavnike i rodi teqe i ~l anove stru~nog ` i-rija koji je ~i tao i ocewi vao radove - pozdravile su Gabi Woidelko, izvr{ni direktor EUSTORY History Network i Bi{qana Stojanovi}, ispred Ministarstva prosvete i sporta Republike Srbije.

Nagra|eno je 6 u~eni ka:

I nagrada - Lidiya Peji{novi}, Tri naestasta beogradska gimnazija, Beograd; mentor: Sawa Risti{

II nagrada - Milana Qubi{savqevi}, Gimnazija "Svetozar Markovi", Ni{; mentor: Neda Markovi}

II nagrada - Nevena Beni}, Gimnazija "Ni kol a Tesla", Apatin; mentor: Radojka Ku-sturica

III nagrada - Milena Tatalovi}, Peta beogradska gimnazija, Beograd; mentor: Je-lena Popovi{

III nagrada - Jelena Uro{evi}, Gimnazija, Kru{evac; mentor: Rada Guberini}

III nagrada - Oqa Dmitra{inovi}, Sredwa ekonomска {kola, Sombor; mentor: Nada Pl{e}a{

Kompletne rezultate Nagradnog konkursa dostupni su na sajtu UDI-EUROCLIO.

Zvani~ni deo programa pratilo je tro~asovno krstarewe

Savom i Dunavom. Bi-l a je to prilika da se upoznamo i ispri~amo sa u~esnicima Konkursa, ali i da Beograd pogledamo iz neobi~ne i, i zuzetno lepe perspektive.

Trenutno je u pri-premi kwig SE] AWA NA DETI WSTVO, Zbornik u~eni ~kih radova u kojoj }e se na}i svi nagra|eni radovi, kao i rezimei pohvaqeni h radova.

Gabi Woidelko, izvr{ni direktor
EUSTORY History Network

Mogu}nosti pri mene I nterneta u i stori jskom i stra` i vawu

*Funkcioni sawe I nterneta i fenomen "gl obal nog sel a"
(gl obal i zaci ja kao savremen i teku}i i stori jski proces)*

I nternet je mogu}nost da se uz pomo} ra~unara i tel ef oniske veze stupi u di rektan kontakt sa svim qudi ma na bil o kojem del u kugl e zemaq-ske koji imaju ra~unar i tel ef onsku vezu. Preko takо ostvarene mre`e mogu da se prenose podaci, razmenju stavovi, gl edaju f il movi, sl u{ a muzika, ili vode debate u vezi sa pojedini m pi tawi ma od me|usobnog interesa za dva ili vi{ e kori sni ka. Tako uspostavqene veze stvaraju jednu ogromnu mre`u koja pokriva ~i tav svet. Ta i takva mre`a a jeste I nternet.¹

Da skra}eni ca WWW nije zvu~al a tako atraktivno Web se mogao zvati i prostije, recimo "Mre`a i nf ormacija" ("Information Mesh") ili ~ak "Rudni k i nf ormacija" ("Information Mine"), jer su to bili radni nazi vi projekta Tim Berners-Lija sa CERN univerzitetu u [vajcarskoj, koji m je on `el eo da omogu}i lako deqe we i pristup inf ormacijama nuklearnim fizicarima i z nekoliko svetskoh i nst i tuta i na taj na-in l ak{ u koordinaciju u radu na zajedni ~kim projektima. WWW je "izmi { qen" 1989. a ve} sledge}e godine Tim je napravio i prvi web server (naravno, napravio je i klijent sof tver - web browser) i to na ra~unaru Next, pod operativnim sistemom NeXTStep. Nakon 1995. WWW po-i we da postaje ono { to danas jeste: najf leksibilnija tehnologija i najra{ i reniji standard za interaktivan pristup inf ormacijama.²

Pojava I nterneta u na{oj zemqji vezana je za 1996. godinu i El ekrotehni ~ki f akultet u Beogradu. Najnoviji statisti ~ki podaci (mart 2003) govore da svega 7 % popul acije Srbije i Crne Gore ima pristup I nternetu.

Na proces gl obal i zacie i ulogu savremenih tehni ~kih dosti gnu}a na sveukupni razvoj ~ove~anstva osvrnu se i znameniti i stori ~ar Erik Hobzbaum u svojoj kwi~i Doba Ekstrema. Hobzbaum pri me}uje da i ndivid ual na i kol ektivna qudska svest razli~ito reaguju na teku}e promene: Faza u stvarawu "gl obal nog sel a" - f raze skovane { esedeseti h godina (Makl auan, 1962), koja je ostvarena devedeseti h godina, ne}e izgledati jako poodmakl a posmatra~ima i z sredine XXI veka, ali i je ve} preobrazi l a ne samo privredne i tehni ~ke akti vnosti kao i del ovawe

nauke, ve} i va`ne aspekte pri vatnog `i vota, najvi { e nezamislivim ubrzawem komunikacija i transporta. Mo`da je najupadq i vija karakteristi ka kraja XX veka napetost izme|u ovog procesa gl obal i zacie i nesposobnosti ustanova i kol ektivne svesti qudi da taj proces prihvate. Dosta ~udno, i ndi vi dual na qudska svest je i mal a mawe nevoqca pri prilago|avaju svetu satel i tske tel evi zije, el ektronske po{ te, prazni ka na Sej{ el i ma i svakodnevno transokeanskog putovawa.³

Specifi ~nosti i stori jske nauke kao uzrok ogromne zastupqenosti na mre`i

1. nema pi sawa i stori je bez i stori jskih i zvora - baze podataka
2. kontraverzna tuma~ewa kao specifi ~an vi d te`we za nau~nom i sti nom (za razliku od prirodni h nauka) - di skusi one grupe

Digi tal i zaci ja i baze podataka

Digi tal ni dokument, produkt inf ormati ~kog doba u kome `i vi mo, i zazov dana{ wi ce kome mnogi arhi vi, bi bl i oteke i muzeji u svetu ni su odol el i, predstavqaju novu paradi gmu na koju se navi kavaju sada{ we generacije i stra` i va-a i kori sni ka arhi vske gra|e, paradi gmu koja }e za budu}e i stra` i va-e bi ti podrazumevana. I ako danas digi tal ni surrogat ne mo`e zamenniti original, postoje saznawa da je za potrebe ve}i ne i stra` i va-a to primeren i dovoqan oblik, ako ni zbog ~ega drugog ono kao potvrda da li original treba konsul tovati. Ono { to im je potrebno i stra` i va-i arhi vske gra|e mogu l ak{ e prona}i (podvukao S.M.) uz pomo} di git al nog dokumenta - produkta digi tal i zacie i pridru`ene baze podataka, a stari na-ini kori{ }ewa { tampani h inf ormati vni h sredstava i ~esto ref erenci rawe original a treba napustiti.⁴

Dostupnost i stori jskih sadr`aja na I nternetu osim i stra` i va-ko-nau~ne im a i brojne druge impl i kaci je. Svakako zna~ajna je i uloga I nterneta u procesu obrazovawa i edukacije na svim ni voi ma. Sa

1) V. I tambuk, *I nternet i pol i tika*, predgovor, Beograd, 1999, 5.

2) I nternet Ogl edal o, br. 15, 34.

3) E. Hobzbaum, Doba Ekstrema, I storija Kratkog dvadesetog veka: 1914-1991, Beograd, 2002, 19.

4) O. Porubovi }-Vi dovi }, *Digi tal i zaci ja - i zazov dana{ wi ce, potreba budu}nosti*, Arhi v, ^asopis Arhi va Jugosl avije, 2, 2001, 50-60.

... KORISNI LINKOVI ...

<http://hal9000.cisi.unito.it/stor/centres.htm>

Centar za istoriju i kompjuteri zaci ju. Sajt daje informacije o najvačnjim centrima za istoriju i kompjuteri zaci ju i storske nauke, kao i do sada razrađeni malatkama za istraživave eksperimente na nacionalnim i međunarodnim nivoima.

<http://www.fordham.edu/halsall>

Na ovom adresu se mogu pronaći brojni tekstovi, naučne rasprave, kao i izvorni materijal preveden na engleski jezik, od antičkih do antičkih istorijskih arhiva do savremene istorije, kao i spisak svih istorijskih i graničnih i lječnika s njima na temat komizodrevenog istorijskog razdoblja.

<http://www.yale.edu/lawweb/avalon>

Lepa zbirka dokumenata iz oblasti prava, istorije, diplomatije, svrštana po vremenskim periodima (pre 18, 19, 20, 21 vek).

<http://www.spartacus.schoolnet.co.uk/>

Odlaganjski sajt koji nudi pretraživavu istorije od XVIII do XX veka, kao i odlaganjski link za "Online History Lessons", gde se nude gotovi modeli zavora za određene teme, kao i niz mapa i kronologija tabeli za period 1914-1945 ("History Timelines").

<http://www.dalton.org.groups/Rome/index.html>

Odlaganjski sajt za istoriju Rimski, koji nudi pregled poslednjih oblasti: kultura, vojska, politika, arheologija, opština i istorija Rimski, religija, filozofija, uz niz mapa vezanih za istoriju Rimski.

<http://www.arhiv.sv.gov.yu/>

Prezentacija Arhiva Jugoslavije na kome se mogu naći osnovni podaci o arhivu, akti vnosti, arhiva, arhivskom materijalu u koji se uvažava u toj ustanovi, koričenje građe, i zdavačko delo atnosti, međunarodnoj saradnji, malaj i zloba dokumenata, ...

<http://www.komunikacija.org.yu/komunikacija/casopisi/index?stdLang=sr>

Veliki broj online časopisa u bazi Komunikacije: Arhiv (časopis Arhiva Jugoslavije), Arhivski pregled, Stari nar, Glasnik Narodne biblioteke Srbije, I skustva, Nova Srpska politika - kašišao, Savremena Srpska drama, Sinički dunum, Sociologija, Stanovništvo, Teatron i mnogi drugi ...

<http://www.rastko.org.yu>

U okviru projekta Rastko - biblioteka srpske kulture, način se u biblioteku srpske istorije sa nepregledanim i korisnim istorijskim izvorima.

<http://www.udj.org.yu>

Sajt Udruženja za društvenu istoriju sa sedištem u Beogradu.

<http://scholar.lib.vt.edu/ejournals>
Elektronski časopisi za antičku istoriju

<http://www.timelines.ws/>

Sajt koji nudi niz kronologija tabeli od 1000. do 2002. godine, uz mogućnosti pretraživanja po zemljama, poznatim i nistima, određenim oblastima...

tim u vezi, neophodno je napomenuti da u pogledu poznavanja "vodećih svetskih" jezika (engleski, nemacki, francuski, ruski, italijanski itd.), koja je oduvek bila nezaobilazna za bilokakvo ozbiljno bavljenje istorijskom naukom, danas dostiže vrhunac elemenatarne potrebe. Za buduće generacije istoričara u tom pravcu veliku ulogu će imati postojeći trend da se graniča učenostranih jezika u kolama danas znatno pomera na dolje i da će u-eni crnije steći preduslov poznavanja i koričenja barem jednog stranog jezika. U pogledu praktikovanja Interneta u naučnim i stručnim i-vavima tačnije će je od ogromnog značaja. Uzmi mo samo da se danas u celom svetu, posebno u ekonomskim prednjim zemljama, uči i uvelika ekonomski sredstva u unapred uveče istorijske nauke i prevezewa nepregled ednih zbirki dokumenata i istorijske građe sa latinskim i grčkim na moderne jezike, posebno engleski. Engleski jezik počevši od dobija značaj koji je nekada imao latinski! Npr. na adresi <http://www.fordham.edu/halsall> mogu se naći brojni tekstovi, naučne rasprave, kao i izvorni materijal preveden na latinski jezik, od antičkih do antičkih istoričara do savremene istorije, kao i spisak svih istorijskih i lječnika s njima na temat komizodrevenog istorijskog razdoblja.⁵ Radi lakšeg snalača, svaki vremenski period je dodatno podećen na niz podgrupa, kao što su npr. u okviru moderne istorije: refornacija, 1848, fačizam, holokaust, drugi svetski rat, revolucija u Rusiji, Velika depresija, popkulatura, itd.

Više nego transparentan primer je italijski sajt na engleskom jeziku koji se nalazi na adresi <http://hal9000.cisi.unito.it/stor/>. Upitavajući odlaganjski izvore i baze podataka za istorijsku istraživanju sa linkovima razvrstanim po oblastima i stručnim i-vavama, za audi ovi zvuci ne izvori, kritički i literaturi, bazama podataka, odgovorima za istoriju, dijaktičkom onlajn materijalu, onlajn (elektronskim) časopisima, istoriji i kompjuteri zaci, katalozima biblioteka, mapama i kartografijama, i zdavačima, istorijskim i dr. Takođe, na adresi <http://www.yale.edu/lawweb/avalon> može se pronaći lepa zbirka dokumenata iz oblasti prava, istorije i diplomatičke svrštane po vremenskim periodima: pre XVIII veka, dokumenta XVIII veka, XIX v., XX v. i XXI veka. Svi dokumenti su prezentovani na engleskom jeziku, i za svaki je naznačeno odakle je preuzet i kako je prevodili, ukoliko je dokument preveden

⁵ S. Mandić, Uloga i mogućnosti primene Interneta u nastavi istorije, Herodot, 3, Bičteni Udruga za društvenu istoriju - Euroclio, Beograd, 2003, 21.

... KORISNI LINKOVI ...

<http://acra-crm/history/links.html>

<http://eawc.evansville.edu/chronology/mepage.htm>
Hronolo{ka tabel a sredovekovne Evrope

<http://www.hartford-hwp.com/archives/28/index.html>
Linkovi za dru{tvenu i storiju (dokumenti za dru{tvene klase u teoriji i i storiji, dokumenti za i storiju `ena i pol ova, dokumenti za i storiju "rasa", rasi zma, i storiju etni -kih odnosa, i storiju deti vstava i ml adosti, i storiju zdravq a i ishrane...)

<http://192.87.107.12/eva/uk/search.asp>
Evropski vuzelni arhiv

<http://www.goajesuits.org/xchr.htm>
Prezentacija Ksavijer Centra za i storiju i strada i vawa (XCHR) osnovanog od strane jezuit skog reda u Goi (Indija) 1977.

<http://www.history-journals.de/>
Vodi ~ kroz i storiju ike publ i kaci je i periodi ku; deo projekta WWW-Virtual Library

<http://www.hp.uab.edu/image-archive/index.html>
Na ovom sajtu se mogu na}i brojne fotografije, sortirane po i storiju i periodima

<http://www.iue.it/>
Insti tut evropskih uni verzi teta - Firenca

<http://www.leeds.ac.uk/im/>
Meunarodni insti tut za sredovekovnu i storiju sa sedi{tem u Li dsu

<http://www.leeds.ac.uk/library>
Uni verzi tetska biblioteka u Li dsu, Engleska

<http://www.luc.edu/publications/medieval>
Tekstovi iz sredovekovne i storije prezentovani od strane udru{ewa medi evista iz Ilionisa

<http://www.mthloyoke.edu/acad/intrel/germany.htm>
Dokumenta iz nema~ke savremene i storije

<http://sfej.asso.fg/site/Rishigamieng.html>
Kompiuterizacija i zvora za japansku i storiju - i storiju i periodut u Tokiju

<http://www.titoville.com>
Sajt posve}en i votu Josi pa Broza Ti ta sa dosta zanimljivog materijala: govori u audi of ormatu, fotografije, kompletne filmografije. Detaqe hronologije tabel e.

Euroclio: www.euroclio.com

<http://www.archives.gov>

<http://ccat.sas.upenn.edu>

<http://www.cini.it>

<http://classicsmit.edu>

<http://www.colorado.edu/history/>

Sl oboden Mandi }

(sa latinskom), tj. strogo je po{tovan nau~ni pri nci p: npr. na stranicu gde se nalazi dokument o osnivanju Uni verzi teta u Hajdelbergu iz 1386. godine (The Foundation of the University of Haidelberg AD. 1386), ispod naslov ova stoji odakle je dokument preuzet: Emminghaus: "Corpus Juris Germanici" (1844-6) p. 73. Od dostupnih sadr`aja na srpskom jeziku ni kako ne bi trebal o zaobi{i Projekat Rastko - biblioteku srpske kulture na adresi <http://www.rastko.org.yu>. Na ovom adresi nalazi se i biblioteka srpske i storije sa nepreglednim i korisnim i storiju i zvorma, obiqem tekstova i integralnih elektronskih izdava{i tavih knjiga: I storija srpskog naroda od V. Jorovi{a, Doseque Slavena na Balansko poloustrvo Jovana Kova{evi{a, Sabrani spisi Svetoga Save, @iti despota Stefana Lazarevi{a od Konstantina Filozofa, Jani{areve uspomene (Turska hronika) Konstantina Mihailevi{a i Ostrovice i dr.

Nesagledi{u pomo{ i nezamenjivu ulogu u i storiju i zvorma i vavima Internet pru{a svojom mogu}no{ju da za neverovatno kratko vreme pru{ i korisnik inf ormacije razne sadr`ine: od pregleda tekstu{svetske periodike, raznih svetskih vesti i de{avava na poqu nauke za koju je nau~ni k{estru{no opredelen, pa sve do relativno jednostavne navigacije kroz pravi okean inf ormacija, baza podataka i integralnih elektronskih izdava{i ~lanaka, pomo{u tzv. pretra{iva{a (google, altavista, yahoo). Treba napomenuti da je pretra{iva{a mogu{e vr{iti, kako unutar sveobuhvatne mre{e (world wide web), putem k{u{nih re{i i pretra{iva{a, tako i unutar samo jednog teksta, tj. stranice, komandom Ctrl+f. Ovi{ svojim svojstvima Internet nam, tako{e, pru{a {ansu da znatno ubla{imo negativne diopzionije i zolovanosti na{zemlje proteklih nekoliko godina na aktuelni nau~ni tokova, kao i permanentnog pomakawa finansijskih sredstava na poqu nauke i obrazovawa.

Di skusi one grupe

Da bi smo predali i zna~aj savremenih sredstava komunikacije u potrazi za nau~nim i stinama vrati{emo se, za kratko, u pedesete godine XX veka i zanimljivim u slu{aj de{ifrovawa *linearnog B* pi{s}ma.

Iako jo{ od rane ml adosti zainteresovan za filologiju Majkl Ventris je upisao studije arhitekture i postao dobar arhitekt, ali ga interesovave za "mi nojko pi{s}mo" nije napustilo. Prvo je napravi{o preglad {ta je sve u{i weno na odgonetawu tajne pi{s}ma u toku proteklih pedeset godina. Zatim je organizovao meunarodnu saradju sa nau~ni cima koji su

bili aktivi zainteresovani za ovo pišmo. Pokrenuo je anketu o najvećim pištawima u vezi sa jezicima i pišmom i slao ju je naučni cimati iz sveta. Nji hove odgovore on je prevodio na engleski i sve zajedno vratio zainteresovanim, pod časivim naslovom *Jezici minojskog pisma*. Isto tako, on je svoje *Radne beležke umnožavao* i slao tridesetini naučnika iz celiog sveta. Tu je Ventris vratio različite klasične karijere znakova prema učestanosti, mesto gde se javljaju i dr., i na osnovu toga odredio vrednost. Postepeno i mukotrpno, posle 16. godine sistematskog rada, Ventris je prinaudi o neme znakove da progovore. Na njegovo veliko iznenađenje su progovorili na grčkom - na jednom arhaičnom grčkom dijalektu, starijem oko 1000. godine pred Kristom. Wegovo otkriće je uskoro sjajno potvrđeno novim natpisima iz Pila i gotovo jednodnevno prihvatieno od svih klasičnih filologa. Rezultat svoga delovanja Ventris je objavio 1953. godine u saradnji sa tada isto tako mladićem klasičnim filologom Kembrikskom univerzitetom Xonom ⁶edvi kom.⁶

U navedenom slučaju, više je nego upadljivo da Ventrisov rad na dešifrovavanju drevnog pisma rezolutno antičipira način rada, danas dominantan iimanentan modernim sistemima komunikacije kao što su elektronska postava (čiriklarna pisma), dijiskuse grupe, razni naučni forumi na Internetu koji omogućavaju ekonomiju, veoma brzu i linijsku rektну komunikaciju među naučnicima iz romanskih jezika. Ovakav način rada mogućnosti koje se pružaju sada više budućim generacijama istraživača na području istorijske nauke predstavljaju promene od ogromnog značaja za budućnost. Međutim, bitno je napomenuti da se pravi smisao ovih promena tek pojavljuje, u pravilu su tekovine mnogo prijemljive i indi u dualnoj negi kolektivnoj kulturovskoj svesti. Kao primer naveđemo dijisku grupu Balkan Academic News (BAN) koja obuhvata preko 1300 članova zainteresovanih za razmenu i informaciju, naučnih debata, i informacija o stručnoj literaturi, periodici i sl. (<http://www.seep.ceu.hu/balkans/>)

I interesantnu oblast na Internetu predstavlja i "kolovave na dačinu". Jedan takav program pod nazivom "Romanian-American Internet Teaching Project" pokrenula je američku ambasadu u Beogradu, a finansijski podržala je 3Com Romania. Program nude mogućnost rumunskim profesorima da drže predava-

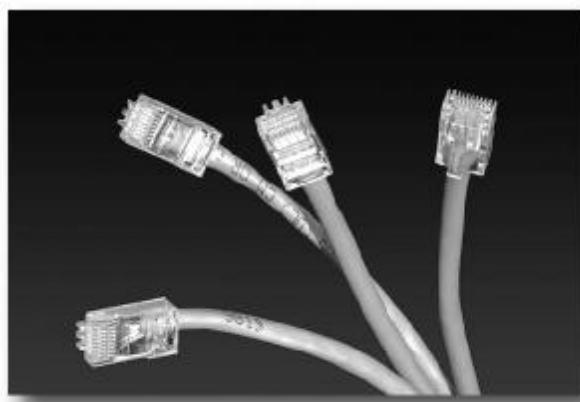
vava na univerzitetima Amerike koristeći usluge telekonferencije preko Interneta.⁷

Bitno je napomenuti da dijiskuse grupe -esto ne moraju imati isto naučni profesori - i stvari obožavaju i neguju drugo naučno oblasti, tako da razgovori o istoriji i istorijskim kontraversama na Internetu, -esto za svoj jedini cilj imaju da zabave posetiocu određenog sajta (npr. jednom prilikom sam na Internetu video sajt isti posetioci pokušavaju da identifikuju put koji se odigrao kretajući svom povratku na taku). Međutim, videli smo da je glavni junak prije od dešifrovavanja *Linearne B* poznati mawu bio arhitekta. Da li bi Ventris uz pomoći World Wide Web-a i elektronske potrebe svoj rad krunisao tako značajnim otkrićem u znatno kraćem vremenskom intervalu, piše je o kometko možemo dati svoj sud, ali se nadamo, svakako, treba zamisliti. Sa druge strane, nama je, u ovome trenutku, od veoma velikog značaja da prepoznamo mogućnosti koje nam se pružaju i da ih iskoristimo u najboljoj mogućnosti.

*

Budući istraživačima trebalobi skrenuti pažnju da Internet, iako nezaobilazan, nije potisnuo jednu pretpostavku metodu; on je samo savršena dopuna svim do sada uspešnim sredstvima naučnoga rada. Takođe, ne bi bilo zgodnjeg napomenuti, da uobičajena Internet dostupnost sadrži istorijske provenijencije, koliko i na nenučnog i pseudoistorijskog zauzimanja veoma velikog prostora. To dolazi i z dva osnovna razloga: prvi je sama priroda fenomena zvanog Internet - objavljavaće materijal a nije podvrgnuto ni kakvoj kontroli i svakako na vremenu jednostavan načinima mogućnosti da prezentuje materijal za koji smatra da bi bilo kome (a ne retko i samo sebi) bio na neki način interesantan. To je i osnovni razlog zašto je samo učeni i temeljno obrazovani istoričari mati članus da vrednuje dostupni materijal u skladu sa vekovima građenim principima istorijske nauke. Drugi razlog se krije u iwenici da je istorija oduvek izazivala velika interesovanja okviru naučnosti. Pseudoistoriografija, koju smo nekada redovno sretali i po raznim formatorima u tampi, radi se i televizijskim emisijama, svakodnevni i uopšte, danas svoje mesto uveliko našli na Internetu.

Sl obordan Mandi }

⁶ X. *Edvi k, Mikenski svet*, P. Iljevski, Predgovor, Beograd, 1980, 12-13.

⁷ Internet Ogljedalo, br. 17, 69.

U-i teqi ca ` i vota u Petni ci

*Kako da se sredwo{ kol ac ukqu~i u program i stori je
u I stra` i va~koj stani ci Petni ca?*

Program dru{ tvene istorije u I stra` i va~koj stani ci Petni ca odr`ao je ovog jul a semi nare za polazni ke prvog i drugog nivoa. Na{ i stari polazni ci su vredno radili na kriti~koj obradi romana i { tampe kao istorijskog izvora, ali se i detaqno upoznal i sa istorijskim razvojem ovih vrsta i izvora. Novi polazni ci su se za to vreme ve` bal i radu sa literaturom, suo~ili i sa svojim propustima na prvoj korekturi wi hovih seminarskih (istra` i va~kih) radova i odslu{ al i set zanimljivih predavawa, koja su pokrila razne oblasti svakodnevog ` i vota u pro{ l osti. I mal i smo i ~ast da ugostimo mr Al eksandra Silki na iz Moskve.

Posle odabi ra svake nove generacije polazni ka za semi nare u Petni ci susre}emo se sa istim problemom - mnoge kolege, al i i zainteresovani u~eni ci ni su na vreme saznaли termine i uslove za prijavq i vawe. Na{ a~eqa je da ovi m tekstrom prijavq i vawe u~ini mo~lak{ im, a broj prijavqenih u~eni ka, a sami m tim i kvalitet semi nara, ve}im.

Jedan od stereotipa koji prati rad I stra` i va~ke stanicce Petni ca jeste da tamo dolaze samo talenti, ili { to bi na{ i |aci rekl i "genijalci". Al i svaki nastavni k i z praktike zna da sam talentat, ma koliki bi o, nije dovoqan ako i za wega ne stoje rad i interesovawe.

Na svom pozivnom inf ormatoru sa upitnikom i sama Stani ca i sti~e da treba "prednost davati u~eni ci ma sol i drugog predznawa i vi soko i zra` enog interesovawa za nauku, koji su li ~no zainteresovani za u~e{ }e na semi naru i za samostalni rad". Dakle, preporu{i te semi narovi svi m |aci ma koji su pokazali i~equ da se oku{aju na ovom posku, kao i oni ma koji su spremni da naporno rade. Rad sa i zvorima ~esto mo`e da bude mukotrpan, dugotrajan i zamaraju{i, al i je i radost otkri wava novog, te usvajawa novih ve{ tina, velika. Mi se trudi mo da sa svakog odr`anog semi nara ku{i ponesu veliku kolici~nu novih inf ormacija, al i i da posle svakog semi nara budu { to bl i~i po svojim mogu}nostima { kol ovanim i stra` i va~ima na pocju istorije.

Kao { to ne radimo samo sa talentima (uostalom ko je merodavan da nekog progla{ i za talent, a drugog da diskuval i f ikuje?) tako je i neta~no da se primaju samo polazni ci i z gimnazija. Naprotiv, u svakoj generaciji je bilo i kandi data i primenjenih |aka koji su dolazili i z srednjih stru~nih { kol a. Na~al ost broj takvih kandi data je mal i, al i ba{ zato neka ovaj tekst bude podsticaj da ohrabrite |ake i z "obi~nih" { kol a. I sto va`i i za kandi date koji dolaze i z "malih" sredina. Me|u mladim saradnicima na semi naru (bi{ i m polazni ci ma i dana{ wi m studenti ma i istorije, al i ne samo we) ve}i na ne dolazi i z Beograda, kao ni potpisni kovi h redova.

Kandi dovawem, a potom i u~e{ }em na semi naru

|aci sti~u pravu priliku da se oprobaju sa svojim vr{wacima u i stra` i va~kom procesu u istoriji, sa obradom realnata tog procesa, te i sa prezentovawem dobijenih rezulata. Ovo i sti~emo jer kako sadr`aj ovog, tako i sadr`aji ostalih seminara u Petni ci "nisu uskladeni sa { kol skim gradivom". Dobro poznavawe i istorijskih ~iwenica }e biti od koristi samo ako se nau~eno bude povezivalo i kori{tilo kao pomo}priliku kom poku{aja da se iznedri, makar i mal i, al i posve nov rezultat i stra` i vawa. Konkretno wi h ovde o~ekuje susret sa istorijskim i zvornicama, koje }e morati da obrade po standardima i istorijske nauke. Kl upe, stolice i tabla su i sti, al i se tu i zavr{ava svaka sli~nost sa dosada{ wi m do` ivqajem { kol e!

Pre nego { to pre|emo na formalnu stranu ove pri~e napomenimo da Stani ca u prate}em inf ormatoru koji ide sa upitnikom navodi i ovo: "Dobri rezul-

tati na takmi~ewu ne smeju biti uslovi za prijavq i vawe niti su garancija da }e prijava biti prihva}ena. Izra`ena sklonost u~eni ka ka samostalnom radu, razvijena i interesovawa... imaju ve}u te`inu od osvojenih nagrada i priznawa". Ovo u praksi zai{ta i primewemo. To ne zna~i da odbacujemo pobednike i u~esni ke takmi~ewa, naprotiv,

ve}da pa~ qivo bi ramo pregl edaju{i sav poslat materijal. U toj jednoj koverti, treba da se nalaze slede}a dokumentacija: popunjen upitnik koji je u~eni k samostalno popuni o, uz saglasnost rodi teqa/starateqa; mi { qewe predmetnog nastavnika; detaqna autobiografija; eseji; mi { qewe psihologa; popunjen i potpisani formalni o~nici nu plja{awa parti ci pacije.

Upitnik budu}i polazni k treba da popuni sam i najiskrenije mogu}e. Precizno i ozbiljno! Na wemu se nalazi prostor u kojem u~eni k navodi oblasti teme-probleme-predmete za koje je zainteresovan, al i uz koje treba da navede, za svaku oblast posebno, i nivo predznawa koji poseduje. Redosled kreiraju sami, al i { i h po tom redosledu i razvrstati. Konkretno, ako je neko napisao i storiju kao tre}u~equ, a zadovoqio je kriterijume komisije, neke od prethodne dve navedene oblasti, bi}e primjenjene na te oblasti. Na istom upitniku se nalaze i ponu|ene teme za esej, koje se mewaju svake godine.

Mi { qewe predmetnog nastavnika je deo gde mo`ete mnogo pomognuti i nama i svom |aku. Al i, samo ako nam po{ aqete pravu i potpunu inf ormaciju o kandi datu koga nam predla`ete. Cesto nas, kada smo u dijeli, ba{ i skreno napisana preporuka opredeli za nekog od kandi data! "Mi { qewe nastavnika i psihologa mora biti overeno pe~atom { kol e!"

Detaqnu autobiografiju pi{ u, naravno, sami u~eni ci. Skreni te i m pa~wu da se to pa~qivo ~ita, te da uti~e na kona~nu ocenu i prijem.

U f ormul ar o na-i nu pl a} awa, koji dobi jaju sve { kol e, rukovodi oci semi nara, kao ni sel ekci oni timovi, nemaju uvi d kada bi raju pol azni ke za i du} u godi nu, { to je nu` no da bi se obezbedio prijem najboqi h, a ne naji mu} nji h.

Na i nf ormatoru je i nazna-en krajwi rok do koga prijave moraju da stignu u Petni cu. Mol i mo Vas da predvi |ene rokove i spo{ tujete, jer premda se sel ekcija vr{ i tek u decembru, kada se godi { wi ci kl us petni -ki h semi nara okon-a, od dol aska prijave do wenog pregl edawa, admni strator i obavqaju prel i m i narnu trija` u gde se kandi dati razvrstavaju na tri odcje-wa, a zatim i na 15 semi nara. Svaka pri java bi va zaveden a i ozna~ena, a radi se o vi{ e stoti na prijava!

Svako ko je u rukama dr` ao upi tni k I stra` i va-ke stani ce Petni ca, bar jednom do sada, si gurno se pi ta ~emu ovaj tekst, kada je tamo ve} sve obja{ weno? Al i, vratimo se na po-etak i setimo se svih |aka koji ni su znali i kada i kako su trebal i da konkuri{ u, a i mal i su `arku ` equ da bar poku{ aju. Setimo se svih na{ ih kollega koji su za sve saznal i kada je ve} bi l o kasno. Postavq a se pi tawe za{ to je to tako? Semi nar postoji ve} ~eti ri godi ne i ne{ to vi { e od sto u-eni ka je bar jednom bi l o na wemu. Trudi li smo se da u neposredni m kontakti ma sa programom i real i zaci jom semi nara upoznamo { to vi { e kol lega. Neki od Vas su i boravili u Petni ci na seminarima i osetili tamo{ wu "atmosferu". I pak se

si tuaci ja oko pri javq i vawa ponavqa i z godi ne u godi nu. Stani ca svake godine u sve { kol e po{ aqe svoje i nf ormatore u vi{ e primeraka, a od pro{ le godi ne se { aqe i promocijni poster koji bi zajedno sa prijavom trebao da bude postavq en na vi dnom mestu u svakoj { kol i. Tako bi trebal o da je svuda, al i na{ e i skustvo, na` al ost, govori druk-i je. Posebno je izra` en problem "otimawa" prijava od strane kol ega koji mi sl e da na{ a nauka "i ni je neka nauka; da je to bubawe..." i sl i ~no, koji pokupe sve i nf ormatore koje { kol a dobije! Ono { to oni ne znaju jeste ~i weni ca da je i f otokopija samo upi tni-ka, ne ~ak ni cel og i nf ormatora, val i dan dokument za prijavu u-eni ka!!! Podsetimo da bi bil o po` eqno da u-e-ni k, bar vi di, ceo i nf ormator, pa kada se upozna sa propozi ci jama, mo` e da po{ aqe i f otokopiju.

Ostaje da Vam na kraju otkrijem i kada petni -ki i nf ormatori sti ` u u { kol e. Praksa je da to bude sredi nom oktobra, a da se rok za prijem prijava odredi krajem novembra.

Jedna mol ba na samom kraju. Ako Va{ u-eni k proje i sl ede} eg f ebruaru bude pol azni k semi nara dru{ tvene i storije, odvoji te jedan deo ~asa po wegovom povraku za razgovor o tom novom i skustvu, da se i Vi i razred upoznate sa onim { to, nadamo se uspe{ no, poku{ avamo da ostvari mo sa tim, za i storiju zainteresovanim u~eni ci ma. Hval a!

Al eksandar Rafailovi } rukovodi l ac semi nara i storije u I SP

Formular za prijavq i vawe mo` ete na{i i na adresi www.psc.ac.yu kada kl i knete na KAKO SE PRI JAVI TI .

Godi { wi skup nastavni ka u Li dsu

Zahvaquju}i evropskom udru` ewu nastavni ka i s-tori je EUROCLIO, bi l a sam u mog}nosti da pri su- stujem 16. naci onal noj konf erenci ji nastavni ka i storije koja je odr` ana u Li dsu od 2. do 4. jul a ove godi-ne. Plan rada konf erenci je osmi { qen je tako da pokri-vava sve segmente i teresovawia jednog nastavni ka. Osim 24 radi oni ce, tu je i vel i ka bi bl i oteka svih uxbenika i izvora, kao i sof tvera koji su do sada izdati i koji se mogu na l i cu mesta kupiti. A u predahu i zme|u radi onica, organi zovana su pl enarna zasedawa na koji ma su u~esni ci mogli da ~uju predavawa najpoznatiji h pre-dava-a Engl eske i da i h pi taju o svemu { to i h zani ma.

Da bi se stekao uvi d u kom se smjeru kre}u i teresovawa engl eski h nastavni ka i storije, predstavi-}emo nekol i ko najpose}eni jih radi oni ca. Pre svega, Engl ezi su op~i weni kompjuterima, veb-sajtovi ma i

internetom. Jedna tre}ina radi oni ca bi l a je posve-}ena kori{ }ewi interneta u nastavi, obave{ tewi ma o novim veb-stranica ma, pravqewu { kol skog veb-sajta, pauer-point prezentacija i sl . Ove su radi oni ce bi l e dal eko pose}eni je od ostal i h. Shodno tome, name}e se zakqu~ak da opremawie kabi neta ni je na l i sti wi ho vi pri ori teta, ba{ kao { to ni je ni pl ata, jer je u-e{ }e na konf erenci ji ko{ tal o 249 f unti, { to su mnogi pl atili i z svog xepa. Objasnil i su mi da je u-estvovawie na ovoj konf erenci ji odl i -na preporuka za napredovawie u karijeri i jedinstvena prilika da se sazna sve o novostima koje se u nastavi mogu kori sti ti.

Ono { to me je stvarno fasciniralo bi l a je radi-oni ca "Razvijawe razumevawawa za interpretaciju kroz fil m". Kori ste}i petomi nutne sekvence iz filma "JFK", Ol i vera Stouna, predava-i Dejl Benam i Rasel Hol (Dale Banham & Russell Hall) su nakon uvoda po-el i sa pi tawima: Kakva je muzika na po-etu filma?, [ta sugeris{ e izbor melodi je i koji instrumenti preovalaju?, Kakve je komentare, sl i ke i boje odabrali re` i-ser?, i time navel i pri sutne da razmi{ qaju o stvarima koje se obi~no uzi maju zdravo za gotovo.

Ovakvim pristupom u nastavi posti` u se dve vrl o bi tne stvari. Prvo, deca se navode da odgovore tra` e u postoje}em znawu i i skustvu, ~ime se dobi ja na di nami~nosti ~asa. Drugo, ako nau-e da kroz postav-qawe pi tawa prepozna mani pul aciju u interpretaciji, ovl adal i su ve{ ti nom koja }e im u svakodnevnom i votu biti od najve}e koristi.

Emi na @i vkovi } O["\ura Jak{ i } ", Beograd

Edukativna vrednost filmove "Stradawe i susovo" i "Troja"

Digi tal ne tehnologije novijeg vremena omogućile su najrazličitije forme vizuelnog obogađivanja nastave istorije. Upotreboom video-bi ma naplatno se mogu preneti i ustracije i video zapisi preuzeti sa interneta, digitalnih interaktivnih enciklopedija ili skenirani izvještaji albuma. Uz klasična sredstva ove edne nastave (video-rekorder, dajapozitivi...) imamo i tavan Arsenal mogućnosti za osmičju ekranizaciju nastave istorije. Međutim, "problem" kome smo posvetiti pa we u ovom planu je posebna vrsta vizuelizacija istorije. Ona nije provedena po "nastavnom planu i programu", niti je osmičja qena i dirigovana za nastavnu upotrebu, već je u formi holivudskog spektakla, pri vučku na sebe fokus interesovava u najvišoj publikaciji. Radi se, naravno, o dugo očekivanoj i bučnoj najavljivanoj "Troji" Vol. 1 ganga Petersena i filma "Stradawe Hristovo" Melisa Gibsona.

Filmove su odgledali ili je ih tek videli mnogi i lako svi učenici, pa je nučna naknadna intervencija nastavnika istorije, koji neke stvari treba da objasni, nego da koriguje ili u potpunosti odbaci. Prilik je zgodna zato da se svih uvek nalaže pod utiskom projekcije i pojave glazbene akterice na filmu (u stvari, mnogo veće razlike u tim videomaterijalima piratskih i nepiratskih kućnih projekcija). Uticaj ovih projekcija je tako velik da ne sumwamo da je nastavnički evnosti i istorije verovatno u narednih nekoliko generacija imati problema da rastumače i isprave osnovni dogajnište trojanskog rata. Takođe, nije se da je film Melisa Gibsona decenijama nadajući prizvoditi jake emocije i doprinosi ti potpunijem razumevanju Svetog pisma i hrišćanstva.

Filmskoj obradi trojanskog rata nije poremenjeno samo tok radova i osnovni dogajanje "Ilijade" već sljedstveno i svih onih mitova i legendi koji se neposredno nastavljaju na sadržaj epa. Da je Agamemnon zastabio ubijen u Troji, kako je prikazano u filmu, ne bi bilo potresnih historija o wegovom povratku u Mikenu. Učenici bi bili rasterećeni priče o neverstvu Klijemnestre, koja uz pomoć Egista ubila mučenika, a ne bi moral da znaju ni sadržaj Eshilove trilogije "Orestija" koja obrazuje finalne ove porodične drame. Američka filmska industrija upokojila je pre vremena i spartanskog vladara Menelaia i to upravo na onom mestu gde on postiže svoju potpunu satišfakciju u dvoboju sa Parisom.

"Otmicu Jelene" izveo je Paris sam, bez prisustva "sjajnog ljestvica" Hektora i naravno bez svih onih premijera qawa o povratku Spartu, koje smo gledali na filmu. Ekrani zovani Hektor je kao i kod Homera dosledno esti tip spravanja privremenih porodica, ali i razliku od jednostavne i jake emocije epa, filmski junak je nekako usiđen, sa primetnom dozom holivudske filmske patetike. Ona se ostaje na svim mestima gde su filmski autori napravili masovne scene ubistva, dvoboja i akcije i pokušavali da događajima daju duboki i određujući smisao. U nekim deonima cama film očituje se i pokušaj očuvanja karakteristične herojske etike herojskog doba. Čini se da autor u tome nije bio do kraja i strajan obzirom da su wegovi junaci esto rastrzani i sentimentalni više nego što je to potrebno. Uz sve trebalobi da zanemarimo i to da mnogi od vilične načinu ne filmske

predstave { kotski h hajl endera i gabari tni h Angl o-Saksonaca vi { e, nego na qude - izdanke medi teranskog podnebqa.

Sve pojedinsti vezane za omiqenu Ahil ovu robi wi cu, Bri seji du potpuno su izmi { qene ili preokrenute u odnosu na Homera. Ona ni je bila i z kraquevskie porodi ce, ni je ubila Agamemnona i nije bila vra}ena Prijamu, kao { to je to ude{ eno na filmu. Publici mo`e biti zanimivo da je Homerova Bri seji da nakon Patrokl ove pogibije posekla svoju bujnu kosu, koju je onako revnosno wu{ kao ameri~ki Ahil u zavr{ nim scenama filmu. Sa stanovi { ta struke mo`emo zai sta ` aliti { to }e ovaj veliki spektakl sa rasko{ nim scenama i izvanrednim Bred Pitom samo zbuli vati publiku svojim sadr`ajem. Pi tamo se, tako|e, kakvu svrhu mo`e imati stvarawe nove fikcije u odnosu na pesni~ki ep koji je ve} sam po sebi fikcija?

Iz na{ eg, nastavnog uglama`emo zakqu~iti da "Troja" prosto ne spada u onu vrstu filmova koje smo i mi, priznajemo, tokom { kol ovawa koristili da bi prekratili beskrajne sate ~itava letki re i gradi va. Ovaj film mo`e se odgledati samo utoliko da se zapamte imena glavnih junaka - sve ostalo treba i zbaciti iz gline. U nekom { i rem smislu film mo`e biti podsticaj za kriti~ki osvrt i analizu od strane nadareni jih u~enika.

Razmi { qaju{i o eventualnoj edukativnoj svrsi "Troje" za najnovije uzraste hi permoderne generacije prispevam se jednog skorajweg razgovora sa momkom koji je pro{ao sve stupweve osnovnog i sredweg obrazovawoda kod nas i koji je opet pojma "Odi seje" povezao samo sa filmom Stenija Kjubrika "Odi seja u svemiru 2001". Sa nekog minimalisti~kog polaziti { ta u edukaciji, Petersenova "Troja" }e doprineti da barem osnovne koordinate i pojmovi Homerovog epa ostave neki trag u pam}ewu publike.

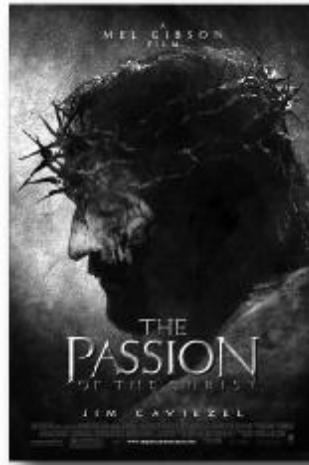
Za razliku od "Troje" film "Stradawe I susovo" ispuwava sve tehni~ke norme uspe{ne istorijske ekranizacije vremena, quidi, podnebqa, ~ak i jezika (latinski, aramejski, jevrejski) koji su "progovorili" ~lanovi gluma~ke ekipe. Film skoro bez kakvog odstupawa od izvora (Sveti Pismo) sljedi tok zbiljawa posledweg dana ovozemackog i vota I susa iz Nazareta, podrobno se udubquju{i u detaqe, smisao i kolorit pojedinosti doga|aja. Potresne sljike Hristovog mu~ewa veoma su uspel prepletene sekvencama u koji ma se on u misli ma vranja na prethodne dane svog i vota provedene sa wemu bliskim quidi ma i u~eni cima. Uti sak je da upravo ove deoni ce film stvaraju neku vrstu ravnote`e u odnosu na brutalni naturalni zam stradawa koje i pak zauzima najve}i deo vremena. Opeta, s druge strane eksplicitne i dugotrajne scene nasiqati stradawa u~iniye da mnogi iz publike tek sa ovim filmom predose sebi prave razmere i su{tinu onoga { to se kod nas kolokvijalno naziva "Hristovi mukama".

Emocionalni spreg i jaka religiозna ose}awa koje ovaj film pobu|uje kod vernih, imaju poseban kvalitet sa stanovi {ta istorijske struke i omasovqewa istorijskih znawa upravo stoga { to je ~itav istorijski kontekst i ambijent tako minuci ozno i verno rekonstruisan.

Al eksandar R. Mileti}, postdiplomac profesor istorije u "Sedmoj beogradskoj gimnaziji"

"Stradawe I susovo"

"Troja"

PRISTUPNICA

2004

I me i prezime, godi na rođewa:

Mesto zaposljava (ime i adresa kolje) i godi ne stava:

Adresa, telefon i e-mail:

Znawe strane jezika:

Početi te na adresu:
O["KRAQ PETAR PRVI "
(za Udruga ewe za društvenu
i storiiju - Euroclio)
Kraqa Petra 7, 11000 Beograd

potpis

Изданија

Дубравка Стојановић

ZUR KUNDE SÜDOSTEUROPAS - BAND 10/26
УПУТСВА ЗА ДРУСТВЕНУ ИСТОРИЈУ - ЈОДЕ 2

Slobodan Naumović,
Milosav Jovanović (Eds.)

Childhood
In South East Europe:

Historical Perspectives on Growing Up
in the 19th and 20th Century

ZUR KUNDE SÜDOSTEUROPAS - BAND 10/25
УПУТСВА ЗА ДРУСТВЕНУ ИСТОРИЈУ - ЈОДЕ 1

Milosav Jovanović,
Slobodan Naumović (Eds.)

Gender Relations
in South Eastern Europe:

Historical Perspectives on Womanhood
Manhood in 19th and 20th Century

ZUR KUNDE SÜDOSTEUROPAS - BAND 1 / 27
УПУТСВА ЗА ДРУСТВЕНУ ИСТОРИЈУ - ЈОДЕ 1

Milosav Jovanović, Karl Koen,
Slobodan Naumović (Eds.)

Between the archives
and the field:

A dialogue on historical anthropology
of the cultures

Михаел Меттернауер

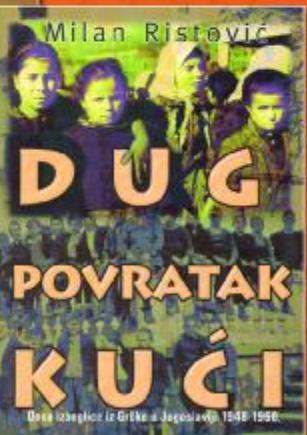
МИЛЕНИЈУМИ
И ДРУГЕ ЈУБИЛАРНЕ
ГОДИНЕ

Зашто прослављамо историју?

Karl Koen
PORODICA I SRODSTVO
NA BALKANU

Analisi jedne kulture koja varira

Милан Ристовић

Црни Петар
и балкански разбојници

Black Peter and Balkan Brigands
Milan Ristovic

Балкан и Србија у немачким
сатиричним часописима
The Balkans and Serbia
in German Satirical Journals
1903 - 1918

УЧВ Србија

